

Uitvoering centrale elementen Generiek Gezinsgericht Werken - II

Het tweede rapport over werken met gezinnen bij Jeugdbescherming regio Amsterdam
Periode 2013/2014

Inge Busschers
Leonieke Boendermaker
Marc Dinkgreve

November 2014

Colofon

Dit onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met het lectoraat Kwaliteit en effectiviteit in de zorg voor jeugd, Hogeschool van Amsterdam.

Auteurs

mr. drs. Inge Busschers
dr. Leonieke Boendermaker
drs. Marc Dinkgreve

© Jeugdbescherming regio Amsterdam & Hogeschool van Amsterdam

November 2014

Niets van deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Jeugdbescherming Regio Amsterdam

Overschiestraat 57
1062 HN AMSTERDAM
www.jbra.nl

Hogeschool van Amsterdam, lectoraat Kwaliteit en effectiviteit in de zorg voor jeugd

Wibautstraat 5a
1091 GH AMSTERDAM
www.hva.nl/jeugd zorg

Samenvatting

Jeugdbescherming regio Amsterdam (JBRA) is eind 2011 gestart met werken volgens de principes van Generiek Gezinsgericht Werken (GGW). GGW is een basismethodiek voor casemanagement voor gezinnen van kinderen waarbinnen kinderen onveilig opgroeien en wiens ouders niet kunnen of niet willen veranderen zonder drang of dwang. Nieuw in GGW is het continuüm van zorg en de vraaggerichte inzet van interventies, ongeacht of er sprake is van een jeugdbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel of dat er sprake is van cases in de 'toegang' tot de jeugdzorg. Binnen GGW werken de gezinsmanagers altijd met Functional Family Parole Service (FFPS).

Op basis van dossieronderzoek is de uitvoering van de centrale elementen van GGW in kaart gebracht. De programmatrouw van FFPS is onderzocht op basis van het bijbehorende kwaliteitsinstrumentarium, bestaande uit een driemaandelijks instrument, twee metingen die na elke inbreng in het basisteamoverleg worden gegeven en de geschreven reflectieverslagen van gezinsgesprekken. Dit onderzoek is een voortzetting van het in 2012 gestarte onderzoeksprogramma van Jeugdbescherming naar de uitvoering van haar methodiek.

Dit rapport is een tweede rapport over de uitvoering van GGW bij Jeugdbescherming. In het eerste rapport is de uitvoering van GGW bij de eerste twee cohorten van teams in kaart gebracht. Ontwikkelpunten uit het vorige rapport (2013) waren de huisbezoeken, gezinsgesprekken en het herkennen en inzetten van de relationele functies binnen het gezin. Deze cruciale voorwaarden voor een geslaagde begeleiding door Jeugdbescherming zijn nu nog steeds de onderdelen van het GGW die onvoldoende worden uitgevoerd, ditmaal gebaseerd op gegevens uit de hele organisatie. Wel is zichtbaar dat inmiddels alle basisteams zijn gestart met het monitoren van de uitvoering van de methodiek FFPS doordat de senior gezinsmanagers het programmatrouw instrumentarium gebruiken en gezinsmanagers reflectieverslagen schrijven. Ook worden de scores op dit instrumentarium geleidelijk hoger, waaruit blijkt dat de mate van FFPS programmatrouw gestaag toeneemt.

Aanbevelingen die uit de conclusies van dit rapport volgen zijn a) het stimuleren van huisbezoeken en gezinsgesprekken, b) het effectief inzetten van de relationele functies in het gezin, c) meer aandacht voor de afsluitende FFPS fase waarin borging en generalisatie centraal staat. Ten aanzien van de ondersteuning bij uitvoering is het belangrijk om d) supervisie en reflectie meer te baseren op basis van directe observaties, door middel van audio- of video-opnames of door met een collega mee te gaan op huisbezoek. Zo wordt bevorderd dat in het teamoverleg gezinsgesprekken worden besproken en wordt de mogelijkheid gecreëerd direct te oefenen met het toepassen van de relationele functies. Tot slot wordt aanbevolen e) om zo spoedig mogelijk het FFPS instrumentarium inhoudelijk aan te passen aan de GGW context bij Jeugdbescherming en f) te starten met onderzoek naar de effectiviteit, waarbij tegelijkertijd de kwaliteit van uitvoering wordt bevorderd.

Voorwoord

Voor u ligt het tweede overzichtsrapport over de uitvoering van Generiek Gezinsgericht Werken (GGW) bij Jeugdbescherming regio Amsterdam (JBRA) in de periode tot en met de zomer van 2014. Dit onderzoek is opgezet en uitgevoerd in samenwerking met het lectoraat 'Kwaliteit en effectiviteit in de zorg voor jeugd' van de Hogeschool van Amsterdam (HvA).

Dit rapport is een vervolg op het rapport Uitvoering centrale elementen Generiek Gezinsgericht Werken: Werken met gezinnen bij Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam 2011-2013 waarin de eerste periode van uitvoering van GGW is beschreven. Hierin waren alleen de eerste twee cohorten van teams bekeken. In dit rapport zijn gegevens van alle teams meegenomen, zodat voor het eerst een overzicht van de gehele organisatie is ontstaan.

Negen studentes van de HvA hebben bijgedragen aan de dataverzameling. Zij deden dit in het kader van de minor Jeugdzorg of het Uitstroomprofiel Jeugdzorg Werker. Zij hebben zich enkele weken ingezet om de gegevens uit de gezinsrapportages te coderen. Zij hebben de gegevens gebruikt voor een verslag voor hun opleiding.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Voorwoord.....	3
1. Inleiding	5
2. Opzet.....	9
Doel en opzet	9
Dossieronderzoek elementen GGW.....	9
FFPS programmatrouw instrumenten	10
3. Resultaten	14
3.1 Kenmerken populatie.....	14
3.2 Uitvoering elementen Generiek Gezinsgericht Werken	14
3.2.1. Fase 1: Verbinden en motiveren.....	14
3.2.2 Fase 2: Ondersteunen en volgen	22
3.2.3 Fase 3: Borgen en generaliseren	25
3.3 Programmatrouw Functional Family Parole Service	26
3.3.1 Gebruik instrumentarium.....	26
3.3.2 Uitkomsten.....	28
3.3.3 Conclusie.....	40
4. Conclusie uitvoering GGW	42
Discussie en aanbevelingen.....	45
Bijlage I: Codesheet dossieronderzoek.....	51
Bijlage II: Overzicht per basisteam	53
Bijlage III: Tabellen uitkomsten Global Rating Measure.....	59
Bijlage IV: Gezinsmanagers die goed of hoger scoren op GRM per fase.....	63

1. Inleiding

Jeugdbescherming regio Amsterdam (JBRA) is eind 2011 gestart met Generiek Gezinsgericht Werken (GGW). GGW is een basismethodiek voor casemanagement voor gezinnen van kinderen waarbinnen kinderen onveilig opgroeien en wiens ouders niet kunnen of niet willen veranderen zonder drang of dwang. Gedurende de invoering van deze nieuwe werkwijze wil JBRA de mate van implementatie van deze basismethodiek op de voet volgen. In de zomer van 2012 is een onderzoeker aangesteld en de samenwerking gezocht met het lectoraat 'Implementatie in de jeugdzorg' van de Hogeschool van Amsterdam (HvA) om sindsdien de implementatie in kaart te brengen door de uitvoering van de onderdelen van de methodiek te beschrijven.

Implementatie

Binnen de jeugdzorg is steeds meer aandacht voor de kwaliteit en effectiviteit van interventies en methodieken. Lange tijd werd voornamelijk gekeken naar de uitkomsten van interventies. De (mate van) uitvoering bleef daarbij onderbelicht (Fixsen, Naoom, Blase, Friedman & Wallace, 2005; Perepletchikova, 2009). Tegenwoordig groeit de aandacht voor implementatie en uitvoering, maar met name bij evidence based interventies. Bij implementatie wordt gekeken naar een kwalitatief goede uitvoering van de methodiek, ook wel programma-integriteit genoemd. De vraag is daarbij gericht op de uitvoering van de methodiek met de duur, frequentie en inhoud zoals bedoeld en onderzocht op positieve uitkomsten (Caroll, 2007; Perepletchikova, 2011). Het meten van programma-integriteit is om twee redenen van belang. Ten eerste is informatie over programma-integriteit vereist om te weten of een interventie daadwerkelijk wordt uitgevoerd en of (positieve, negatieve of afwezige) uitkomsten kunnen worden gerelateerd aan de interventie (Walker & Bruns, 2006). Ten tweede, is deze informatie belangrijk omdat studies hebben aangetoond dat een hogere behandelintegriteit gerelateerd is aan betere uitkomsten voor cliënten, zoals bij MST (Schoenwald, Chapman, Sheidow, & Carter, 2009) en MDFT (Hogue et al., 2008).

Door de mate van implementatie te onderzoeken wordt inzichtelijk welke elementen van de methodiek wel en welke niet (voldoende) worden uitgevoerd. Hiermee worden concrete handvatten geboden waar bij de uitvoering aandacht op gericht kan worden. GGW is een nieuwe basismethodiek, hierbij is het belangrijk om de implementatie van de verschillende elementen te onderzoeken om zodoende –wanneer ook effecten gemeten worden - zicht te krijgen op de (combinatie van) bestanddelen die bijdragen aan positieve uitkomsten.

Invoering

In de periode van eind 2011 tot en met begin 2013 zijn alle 400 uitvoerend medewerkers van JBRA, verspreid over 42 basisteams in (destijds) 4 regionale vestigingen, met GGW aan de slag gegaan. De invoering heeft gefaseerd plaatsgevonden. Medewerkers van JBRA zijn in vier 'cohorten' aan de slag gegaan met GGW. Eind 2011 zijn de eerste zes basisteams, in totaal ongeveer 40 medewerkers, getraind in GGW en daarmee aan de slag gegaan. Daarna volgden in het voor- en najaar van 2012 twee cohorten van beide ongeveer 13 teams. Begin 2013 startte het laatste cohort teams met de nieuwe werkwijze.

Tabel 1.1 Overzicht invoering GGW in cohorten

	Start GGW	Aantal basisteams
Cohort 1	november – december 2011	6
Cohort 2	april – juni 2012	13
Cohort 3	september – oktober 2012	13
Cohort 4	februari – april 2013	9

Raamwerk van principes

Het GGW is bij JBRA ontwikkeld op basis van de gedachte om alleen *waardewerk* te verrichten. Onder waardewerk wordt verstaan al het werk dat van waarde is voor de klant, bij JBRA is de klant het kind. Allereerst is hiertoe een aantal principes opgesteld dat als raamwerk geldt voor alle activiteiten die binnen JBRA worden ontplooid. Het werken volgens deze principes bevordert dat de professionals deskundig en vaardig zijn, zodat zij effectief kunnen werken aan de vraag van de klant en de veiligheid van de kinderen. Alles binnen JBRA, teams en het werk van individuele medewerker is gericht op het motto: ieder kind blijvend veilig.

Centraal bij het werken volgens GGW staat een vorm van denken en leren die gericht is op het achterhalen van oorzaken van systeemcondities die het werk frustreren én het wegnemen daarvan. Dit uitgangspunt, waarbij terug wordt gegrepen op de oorzaak of 'het waarom' ligt ten grondslag aan alle veranderingen die gepaard gaan met de invoering van GGW. Bij deze vorm van leren wordt er op de oorzaak van het probleem ingegaan en wordt aan de hand van feedback gekeken naar het handelen in het verleden. Bij dit proces van zogeheten "double-loop-learning" worden eerdere strategieën, doelstellingen, regels en procedures ter discussie gesteld en weegt de mening van medewerkers zwaar (Argyris & Schon, 1978). Continu wordt gereflecteerd op het 'waarom' van het denken en handelen (Argyris, 1991). Door dit proces wordt de organisatie stap voor stap veranderd en verbeterd. Bij JBRA heeft team deze cyclus doorlopen als start van het werken volgens GGW.

Generiek Gezinsgericht Werken en Functional Family Parole Services

Volgens een Check-Plan-Do cyclus zijn de inhoudelijke en organisatorische werkwijze van JBRA geanalyseerd en in de praktijk uitgeprobeerd (Coret, Felser, & Schreel, 2014). Door dit experimenteren ontstond 'Generiek Gezinsgericht Werken' (GGW); een integratie van inhoudelijke veranderingen, procesmatige zaken en systeemafspraken (Busschers, Dinkgreve, & Boendermaker, submitted). Binnen GGW komt de begeleiding van de jeugdige op een gefaseerde manier tot stand in samenwerking met de andere leden van het kerngezin. Nieuw in GGW is het continuüm van zorg en de vraaggerichte inzet van interventies, ongeacht of er sprake is van een jeugdbeschermings- of jeugdreclasseringmaatregel of dat er sprake is van gezinnen zonder een juridische maatregel tot jeugdzorg (Busschers, Dinkgreve, & Boendermaker, 2013a). In GGW is Functional Family Parole Service inhoudelijk het centrale model. FFPS is een variant van Functional Family Therapy (Sexton & Alexander, 2003; Alexander, Waldron, Robbins, & Neeb, 2013) en bedoeld om jongeren en gezinnen door middel van casemanagement te begeleiden. FFPS is ontwikkeld voor de meest lastige, multiprobleem gezinnen (Kopp & Medina, 2009). In een notendop is FFPS een gezin(systeem)gerichte methodiek waarbij de gezinsmanagers het gezin constant benaderen vanuit een relationele focus. De onderlinge verhoudingen in het gezin(systeem) zijn een bron van informatie om te begrijpen waarom de gezinsleden op een bepaalde manier met elkaar omgaan, als verklaring voor het bestaan van verschillende risico en beschermende factoren die het dagelijks leven van het gezin typeren (Sexton & Alexander, 2011). De gezinsmanager bekijkt het gezin continu vanuit deze relationele focus en er wordt door middel van specifieke cognitief gedragstherapeutische gesprekstechnieken gewerkt aan de alliantie tussen gezinsmanager en jeugdige en gezin. Deze gezinsgerichte benadering met een relationele

focus wordt ingezet als middel om oorzaken te achterhalen, veranderingen te bewerkstelligen en te laten beklijven.

Ondersteuning bij uitvoering

Met de invoering van GGW als basismethodiek is ook de structuur van ondersteuning bij het werk aangepast. Ondersteuning biedt de mogelijkheid om met collega's en leidinggevende te reflecteren op het werk. De gezinsmanagers werken in een zogeheten basisteam. Een basisteam is multidisciplinair van samenstelling en bestaat uit zes tot acht gezinsmanagers, één senior gezinsmanager, een teammanager en een gedragsdeskundige. Dit team is qua aantal een kleiner team dan voor de invoering van GGW het geval was (ongeveer een derde van de vroegere omvang). Wekelijks komt dit basisteam drie uur achtereensamen, dit is het enige structurele overleg. Binnen het overleg vindt casuïstiekbespreking en methodische supervisie plaats.

In het basisteamoverleg worden gezinnen van alle gezinsmanagers, inclusief de senior, besproken. Niet alle gezinnen worden tijdens elke bijeenkomst besproken. Ieder gezin wordt in ieder geval op de volgende momenten in het basisteam besproken bij: binnenkomst, bij stagnatie, bij overgang van fase en bij afsluiting. De gezinsmanager zorgt dat de rapportage up-to-date is en deelt de geschreven casenotes (reflectieverslagen) voor aanvang van het overleg, zodat alle teamleden voorbereid aan het overleg kunnen beginnen. Tijdens de bijeenkomst wordt het gezinsplan besproken, wordt het opgestelde einddoel vastgesteld en wordt de veiligheid en voortgang op de doelen besproken.

Tijdens het basisteamoverleg vindt ook de FFPS supervisie plaats. Binnen GGW is de ondersteuningsstructuur van FFPS supervisie overgenomen (Busschers, Dinkgreve & Boendermaker, 2013b). De senior gezinsmanager uit het team is de FFPS supervisor en leidt deze methodische bespreking. Hierbij wordt de gezinsmanager gezien als de expert *on the family and the case management process* en de senior is de *supervision process expert* (Kopp, 2011). De senior gezinsmanager geeft feedback aan de gezinsmanagers, maar ook de andere basisteamleden geven feedback. Het is de taak van de senior gezinsmanager om met de supervisie aan te sluiten bij het FFPS niveau van het team. De supervisiebijeenkomst moet aansluiten bij de kennis en vragen die op dat moment aanwezig zijn in het team en gericht zijn op verdere ontwikkeling hiervan. Indien gewenst of nodig gaat de senior gezinsmanager mee op huisbezoek of volgt hij de gesprekken door middel van opnames of een one-wayscreen. De toepassing van FFPS door de gezinsmanagers en de voortgang hierin worden door de senior uit het team gemonitord met behulp van enkele programmatrouw metingen. De senior gezinsmanagers komen zelf ook wekelijks bijeen, eventueel onder leiding van de hoofdsupervisor FFPS. Hier bespreken zij zowel het geven van supervisie, als ook de FFPS toepassing bij de gezinnen van de senioren. Ook de toepassing van FFPS en voortgang hierin door de senior gezinsmanagers wordt gemonitord met behulp van metingen. Dit wordt gedaan door de hoofdsupervisor. Zo wordt de uitvoering van FFPS binnen GGW constant gevolgd en gestimuleerd.

Programmatrouw FFPS

Jeugdbescherming regio Amsterdam is de eerste organisatie in Nederland waar FFPS wordt uitgevoerd. In de Verenigde Staten wordt FFPS al langer uitgevoerd. Onderzoek naar FFPS als methode voor jeugdreclassering laat verschillende positieve uitkomsten zien (Rist, 2011; Rowland, 2009). In Nederland is FFPS onderzocht toen het alleen nog maar werd toegepast bij een deel van de jeugdreclassering (Tong San, de Wit, de Boer, & Jongman, 2012). In vergelijking met de reguliere jeugdreclassering werd een recidive reductie van 10% gerealiseerd.

De Amerikaanse studie (Rowland, 2009) bekijkt naast de effectiviteit ook in detail de uitvoering van FFPS, op basis van het programmatrouw instrumentarium. Haar studie onderschrijft het belang van een kwalitatief goede uitvoering van de methodiek. De jongeren die begeleid waren door professionals met hoogste scores op het programmatrouw uitvoeren van de methodiek, lieten de minste recidive zien (Rowland, 2009, p. 107). De jongeren begeleid door professionals die niet of matig scoorden op programmatrouw lieten meer recidive zien in vergelijking met de controlegroep. Bij de 'goed' scorende professionals was er bij de jongeren niet meer of minder recidive. De ervaring van de professional met FFPS had geen effect op recidive. Het instrument zoals gebruikt in Washington State wordt ook gebruikt bij JBRA. De scores op deze instrumenten kunnen dus aanwijzingen geven van de te verwachten resultaten.

Opzet rapport

In dit rapport wordt in hoofdstuk 2 de opzet van het onderzoek beschreven. De resultaten van het dossieronderzoek en FFPS instrumentarium staan in respectievelijk hoofdstuk 3.2 en 3.3. In hoofdstuk 4 staan de conclusies en vervolgens worden aanbevelingen gedaan ter verbetering van de uitvoering, de ondersteuning en voor verder onderzoek.

2. Opzet

Doel en opzet

Het doel van dit onderzoek is om de mate van implementatie van het GGW bij Jeugdbescherming Regio Amsterdam in kaart te brengen. Dit onderzoek is een vervolg op de resultaten uit het rapport van 2013. Hierin werd voor het eerst de uitvoering van het GGW onderzocht en beschreven, door te kijken naar de eerste twee cohorten van teams. Dit onderzoek was een eerste verkenning van de uitvoeringspraktijk, waaruit bleek dat de elementen van GGW nog niet allemaal even duidelijk herkenbaar waren in de uitvoering en ook dat het programmatrouw instrumentarium van FFPS nog niet over werd gebruikt om de toepassing van FFPS te monitoren en stimuleren.

Dit onderzoek is een voortzetting naar de uitvoering van GGW, waarbij alle teams van JBRA meegenomen. Zo kan een beeld geschetst worden van de uitvoering van GGW door de gehele organisatie. De hoofdvraag in dit onderzoek was: In welke mate en met welke kwaliteit wordt Generiek Gezinsgericht Werken bij Jeugdbescherming Regio Amsterdam uitgevoerd?

Dit onderzoek heeft bestaan uit twee onderdelen:

- de mate van herkenning van de centrale elementen van GGW in de gezinsdossiers; en
- het gebruik en de uitkomsten van het kwaliteitsinstrumentarium van FFPS.

Dossieronderzoek elementen GGW

Instrument

De dataverzameling heeft plaatsgevonden aan de hand van een codesheet (zie bijlage I). Deze codesheet is opgesteld op basis van de uitkomsten van de Delphironde waarin de centrale elementen van GGW zijn vastgesteld en geoperationaliseerd. Uit dit onderzoek werd duidelijk dat de centrale elementen van GGW inhoudelijk en procesmatig van aard zijn. Door de inhoudelijke analyse van de gezinsdossiers is niet van alle centrale elementen van GGW informatie beschikbaar. Er is per gezin één codesheet gebruikt.

Dossiers

Op basis van dossieronderzoek is onderzocht welke elementen van GGW al terug te vinden zijn in de opgestelde gezinsplannen en overige documenten in het gezinsdossier. De gegevens die nodig zijn worden allemaal digitaal geregistreerd. Bij GGW hoort een vast, vernieuwd rapportageformat dat aansluit bij het centrale principe van één gezin, één medewerker, één plan: het gezinsplan. In het gezinsplan wordt alle beschikbare en relevante informatie op één plek samengevoegd. Dit is het plan dat de gezinsmanager samen met het gezin opstelt. Hierin staat onder andere een beschrijving van de situatie van het gezin, de relaties in het gezin, welke zorgen en krachten aanwezig zijn en welke doelen er zijn gesteld ten einde de veiligheid voor de kinderen in het gezin te verbeteren en borgen. Ook het registratiesysteem 'GGW module' is gebruikt om gegevens te verzamelen. De GGW module is een voor GGW gemaakte schil over het IJ registratie-systeem. In de GGW module wordt alle relevante documentatie opgeslagen, zoals het risicotaxatieinstrument Lirik, en wordt o.a. geregistreerd op welke datum het eerste contact plaatsvond, de doelen zijn besproken met het gezin, de inzet van een Eigen Kracht-

conferentie (EK-c) is besproken, er een EK-c is ingezet en wanneer er hulpverlening is ingezet. Tevens worden hier de statische gezinsgegevens geregistreerd, zoals de namen en geboortedata van de gezinsleden. De gezins-rapportage (of: gezinsplan) en de GW module vormen samen het gehele gezinsdossier.

Steekproef

GW is in vier opeenvolgende cohorten van teams ingevoerd bij Jeugdbescherming Regio Amsterdam. Om een vergelijking tussen deze vier cohorten van teams mogelijk te maken is uit elk cohort een representatief aantal dossiers getrokken als steekproef¹.

De populatie gezinnen waar dit onderzoek zich op richtte bestond uit gezinnen waarvan de begeleiding is gestart nadat de gezinsmanagers volgens GW zijn gaan werken. Concreet betekende dit dat alleen gezinnen zijn onderzocht waarvan de startdatum van het gezin ná de inrol datum van het basisteam ligt. Tweemaal is dossieronderzoek uitgevoerd. In het najaar van 2013 bestond de steekproef uit 417 gezinnen, in het voorjaar van 2014 uit 591 gezinnen. In totaal zijn 991 (98%) van de 1008 dossiers daadwerkelijk gecodeerd, zie tabel 2.1.

Tabel 2.1 overzicht steekproef dossieronderzoek

	Populatie gezinnen gestart na inrol	Steekproef	Populatie gezinnen gestart na inrol	Steekproef
Cohort 1	300	142	500	174
Cohort 2	260	133	298	141
Cohort 3	300	142	359	153
Cohort 4	130	-	229	123
Totaal				
-gepland		417 (100%)		591 (100%)
-gerealiseerd		409 (98%)		582 (98%)

FFPS programmatrouw instrumenten

Het tweede deel van dit onderzoek betrof het gebruik en de uitkomsten van het FFPS programmatrouw instrumentarium. Deze instrumenten zijn bedoeld om de kwaliteit van de uitvoering van FFPS inzichtelijk te maken, te helpen focussen op de belangrijkste elementen en met behulp van de informatie een continu leerproces op gang te houden. Het instrumentarium meet de FFPS modeltrouw op verschillende manieren. De overall integrity wordt gemeten. Dit is de mate van modeltrouw over alle elementen gedurende verschillende sessies (Perepletchikova, 2011). Dit wordt gemeten door de Global Rating Measure. De component integrity wordt ook gemeten. Dit is modeltrouw van de verschillende elementen gedurende verschillende sessies (idem, 2011). Dit wordt ook gemeten door de Global Rating Measure. Ook *session integrity* wordt

¹ Gebaseerd op de volgende formule voor een steekproef waarbij de populatie eindig is:

$$n \geq N \times z^2 \times p(1-p) \\ z^2 \times p(1-p) + (N-1) \times F^2$$

Hierbij is:

n = het aantal benodigde respondenten.

z = de standaardafwijking bij een bepaald betrouwbaarheids%. Dus 1,96 bij 95% betrouwbaarheid.

N = de grootte van de populatie

p = de kans dat iemand een bepaald antwoord geeft (in de meeste gevallen 50%)

F = de foutmarge van 6%.

gemeten. Dit is de modeltrouwheid gedurende een specifieke sessie. Een sessie is hier het gesprek met het gezin. In het FFPS instrumentarium wordt dit door middel van de Adherence score en Brief Implementation Checklist gedaan.

Global Rating Measure (GRM)

De Global Rating Measure (GRM) is een instrument met 30 vragen over de toepassing van FFPS elementen *in het algemeen*. Er zijn vier categorieën met vragen; de drie FFPS fasen met specifieke vaardigheden beslaan elk een categorie en er is een categorie met algemene FFPS vaardigheden. Op elke vaardigheid kan de score 'niet goed', 'matig', 'goed' of 'heel goed' gegeven worden. De GRM is een instrument dat de mate van toepassing van FFPS door de gezinsmanager *in het algemeen* in kaart brengt. De eerste drie onderdelen meten de modeltrouw in de drie FFPS fasen. Daarna volgt een onderdeel met algemene FFPS vaardigheden en de laatste vraag van de GRM meet de FFPS toepassing in het geheel. De score per vraag kan variëren van niet goed (1) tot en met goed (4) en gaat over de mate van toepassing van FFPS. Hoe hoger de score, hoe meer de gezinsmanager conform FFPS werkt. De GRM wordt elke drie maanden door de senior ingevuld over de gezinsmanager en door de hoofdsupervisor over de senior gezinsmanager. Door elk kwartaal een GRM in te vullen wordt de voortgang van de algemene toepassing van FFPS bijgehouden. De eerste keer wordt de GRM afgenomen na zes maanden.

Brief Implementation Checklist (BIC)

De Brief Implementation Checklist (BIC) is een lijst met acht factoren die bijdragen aan een implementatie van FFPS. Dit zijn acht voorwaarden om FFPS goed uit te voeren. De senior gezinsmanager scoort per gezinsmanager welke van de acht punten zijn toegepast in het laatste gezinsgesprek. Deze score is gebaseerd op de inbreng van de gezinsmanager tijdens de FFPS supervisie over het *laatste gezinsgesprek* of op de observaties die de senior gedaan heeft in het geval van een schaduwgesprek. Elke factor van de BIC kan worden beoordeeld met 'wel toegepast' of 'niet toegepast':

- De gezinsmanager ziet de jongere en het gezin
- De gezinsmanager maakt beslissingen op basis van fase specifieke doelstellingen en gezinsbijeekkomsten
- De gezinsmanager behoudt een balanced alliance en matcht met het gezin.
- De gezinsmanager praat over/ tegen het gezin vanuit de krachten van het gezin.
- De gezinsmanager bekijkt de gezinsproblemen vanuit een relationeel perspectief.
- De gezinsmanager maakt casenotes en schrijft rapportages tijdig.
- De gezinsmanager bespreekt gezinnen tijdens de supervisie op een manier waarbij hij/zij gefocust is op de fase specifieke doelen en vaardigheden die hij/ zij heeft toegepast gedurende het gezinsgesprek.
- De contactfrequentie is gebaseerd op de mate van risico's en de fase waar het gezin in zit.

Adherence score

De Adherence score is een overall score over de mate waarin de gezinsmanager werkt volgens FFPS. Deze score is gebaseerd op de inbreng van de gezinsmanager betreffende het *laatste gezinsgesprek* of op de observaties die de senior gedaan heeft in het geval van een schaduwgesprek. De score is een getal van nul tot drie, waarbij nul staat voor het 'niet toepassen van FFPS' en drie staat voor het 'geheel toepassen van FFPS'. De Adherence score wordt na elk basisteamoverleg door de senior ingevuld over de gezinsmanager. Hierbij worden door de senior de afwegingen bij het invullen van de BIC factoren meegenomen.

Over het algemeen heeft de gezinsmanager tijdens het laatste gesprek het model als volgt toegepast:

3 = Hij/ Zij heeft FFPS gedaan tijdens de laatste interactie met het gezin (75 – 100%).

2 = Hij/ zij paste FFPS toe tijdens het merendeel van de interactie met het gezin (50-75%).

1 = Hij/ zij paste FFPS soms toe tijdens de interactie met het gezin, het merendeel van de interactie was echter niet binnen het FFPS model (25-50%).

0 = Hij/ zij heeft FFPS niet toegepast tijdens de interactie (0-25%).

Casenotes

Om bij gezinsmanagers reflectie op het eigen handelen te stimuleren, wordt binnen FFPS gewerkt met casenotes. Casenotes zijn reflectieverslagen over een reeds gevoerd gesprek. Deze casenotes zijn ten behoeve van dit onderzoek verzameld, als aanvulling op de programmatrouw instrumenten. Op casenotes wordt onder meer ingevuld: de datum van het gesprek, de FFPS fase, wie aanwezig was bij het gesprek, hoe (een deel van) het gesprek is verlopen, welke FFPS technieken zijn ingezet, aan welke FFPS doelen is gewerkt, wat de krachten zijn in het gezin, welke gezinspatronen er zijn, welke relationele functies er zijn binnen het gezin en wat de voortgang is op de FFPS fase doelen.

Tabel 2.2 Overzicht FFPS modeltrouw metingen

Meting	Afname	Inhoud	Ingevuld door
Global Rating Measure	Per 3 maanden (1 ^e x na 6 maanden)	Algemene toepassing FFPS	(Hoofd) supervisor
Brief Implementation Checklist	Wekelijks na supervisie	FFPS in laatste gezinsgesprek	(Hoofd) supervisor
Adherence score	Wekelijks na supervisie	FFPS in laatste gezinsgesprek	(Hoofd) supervisor

Psychometrische kwaliteit FFPS instrumentarium

Weinig onderzoek is nog verricht naar de kwaliteit van de uitvoering van FFPS en het gebruik van de programmatrouw instrumenten. In de studie van Rowland (2009) worden die BIC en Adherence score niet vermeld. Ten aanzien van de GRM is in deze studie de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid niet bekend. Wel is gekeken naar de interne consistentie van de onderdelen van de GRM en de samenhang tussen de verschillende onderdelen (Rowland, 2009). De verschillende schalen hangen sterk met elkaar samen. Dat wil zeggen dat de scores op de vragen over de drie fases van FFPS nauw met elkaar verbonden zijn, én met de scores op de algemene toepassing van FFPS. Daarnaast zijn de schalen intern consistent.

Uit analyse van de data bij Jeugdbescherming regio Amsterdam (scriptie Ten Hoeve, 2014) wordt dit beeld van de GRM als meetinstrument bevestigd, zie tabel 2.3. De BIC en Adherence zijn bekeken op validiteit. De interne consistentie van de BIC en Adherence (tezamen) is matig. Enkele trials bij JBRA laten een hoge mate van interbeoordelaarsbetrouwbaarheid zien.

Tabel 2.3 Betrouwbaarheidsanalyse FFP-GRM

Schaal	Cronbach's Alpha	n
Schaal 1	,900	174
Schaal 2	,861	174
Schaal 3	,928	174
Schaal 4	,157	174
Schaal 4 zonder item 29a	,872	174
Schaal 4 zonder item 30	,248	174

Tabel 2.4 Psychometrische kwaliteit BIC en Adherence

Schaal	Cronbach's Alpha	n
BIC en adherence	0,541	904
BIC en adherence zonder item 6	0,561	904

Tabel 2.5 Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid BIC en Adherence

Trial	ICC	n
1	,879	10
2	,937	6
3	,882	5
4	,820	4

3. Resultaten

3.1 Kenmerken populatie

Uit de eerste drie cohorten is een steekproef uit alle dossiers getrokken op meetmoment 1. Uit alle vier de cohorten is een steekproef van dossiers getrokken op meetmoment 2. De steekproef van dossiers besloeg op meetmoment 1 (najaar 2013) 409 dossiers en op meetmoment 2 (voorjaar 2014) 582 dossiers. Het dossieronderzoek besloeg gezinnen uit vier verschillende cohorten.

Bij Jeugdbescherming Regio Amsterdam wordt gewerkt met gezinnen in het 'vrijwillig' kader oftewel jeugdhulpverlening (JHV) en in het kader van jeugdbescherming (JB) en jeugdreclassering (JR). Ruim twee derde deel van de gezinnen in de steekproef is vanuit jeugdhulpverlening bij Jeugdbescherming terecht gekomen; zij zijn aangemeld zonder dat er (reeds) een maatregel was opgelegd. Het aandeel gezinnen in de steekproef dat in het kader van jeugdreclassering was aangemeld is iets groter dan het aantal gezinnen vanuit jeugdbescherming. De verdeling van aanmeldredenen en aantal kinderen per gezin tussen de cohorten verschilt nauwelijks (zie tabel 3.1). De gezinnen bestonden gemiddeld uit 2 kinderen per gezin. Het verschil tussen de cohorten is wel gerelateerd aan de regio's (postcodegebieden) waar ze opereren.

Tabel 3.1 Kenmerken steekproef

	Meting 1			Meting 2			
	Cohort 1 N (%)	Cohort 2 N (%)	Cohort 3 N (%)	Cohort 1 N (%)	Cohort 2 N (%)	Cohort 3 N (%)	Cohort 4 N (%)
Aanmeldredenen							
- JHV	102 (73%)	89 (73%)	105 (76%)	85 (65%)	78 (57%)	81 (72%)	71 (65%)
- JB	13 (9%)	10 (8%)	14 (10%)	15 (11%)	26 (19%)	13 (12%)	21 (20%)
- JR	25 (18%)	23 (19%)	20 (14%)	31 (24%)	32 (23%)	18 (16%)	15 (14%)
kinderen per gezin	2,2 (1,1)	2,1 (1,0)	1,9 (0,9)	2,5 (1,6)	2,2 (1,2)	2,3 (1,3)	1,9 (1,0)

3.2 Uitvoering elementen Generiek Gezinsgericht Werken

3.2.1. Fase 1: Verbinden en motiveren

Het gezinsgericht werken is een van de belangrijkste kenmerken van GGW. Op verschillende manieren is bekeken of uit de gezinsdossiers naar voren komt dat de gezinsmanager gezinsgericht werkt. Allereerst is gekeken of de gezinsmanager face-to-face contact heeft met het hele gezin tegelijk. Bij het merendeel van de gezinnen heeft minimaal 1 zo'n gezinsgesprek plaatsgevonden, hoewel het aandeel gezinnen waarbij dit lukt op het tweede meetmoment is afgenomen. Ten tweede is gekeken of de gezinsmanagers samenwerken met alle gezinsleden. Dit lijkt de gezinsmanagers goed te lukken, bijna altijd worden alle gezinsleden betrokken en beschreven in het gezinsplan. Ook is gekeken of het lukt om te werken volgens het principe van één gezin, één plan, één medewerker. Bij bijna alle gezinnen is er in het digitale dossier een gezinsplan opgesteld. De beoordeling of dit daadwerkelijk in de taal van het gezin (voor het gezin begrijpelijke taal) is gedaan, is vanwege de subjectiviteit hiervan achterwege gelaten.

Tabel 3.2 Gezinsgericht werken

	Meetmoment 1		Meetmoment 2	
	N	%	N	%
Gezinsmanager heeft face-to-face contact met hele gezin samen				
Cohort 1	98	75%	108	69%
Cohort 2	75	64%	72	54%
Cohort 3	84	63%	87	60%
Cohort 4	-	-	56	54%
Gezinsmanager werkt samen met alle gezinsleden				
Cohort 1	126	94%	139	84%
Cohort 2	111	97%	130	97%
Cohort 3	129	95%	124	82%
Cohort 4	-	-	101	96%
Gezinsmanager stelt één plan van aanpak op met het hele gezin, in taal van gezin				
Cohort 1	127	93%	162	98%
Cohort 2	112	94%	136	99%
Cohort 3	129	92%	148	97%
Cohort 4	-	-	107	100%

Naast dat middels het dossieronderzoek is gekeken of gezinsmanagers überhaupt met het hele gezin tegelijk afspreken, is ook gekeken hoe vaak een gesprek met het hele gezin vermeld stond in de GGW module. Dit is geen 'aanvink optie' of 'invulveld' in de registratie, maar een open veld waar de gezinsmanager een korte toelichting geeft op het contact. Vaak wordt hier aangegeven wie aanwezig was bij het gesprek, maar niet altijd was dit duidelijk. Uit de beschrijvingen blijkt dat er per gezin gemiddeld twee gesprekken geweest zijn waarbij het hele gezin aanwezig was. Het totale aantal face-to-face contacten dat is geregistreerd ligt hoger, op gemiddeld 5 tot 8 gesprekken per gezin, ongeacht wie hierbij aanwezig was.

Tabel 3.3 Gezinsgesprekken en face-to-face contact

	Meetmoment 1			Meetmoment 2		
	M (SD)	Min.	Max.	M (SD)	Min.	Max.
Aantal gesprekken met hele gezin samen						
Cohort 1	2,1 (2,3)	0	13	2,0 (2,7)	0	16
Cohort 2	2,2 (2,5)	0	14	1,4 (2,0)	0	10
Cohort 3	1,6 (2,0)	0	11	1,9 (2,6)	0	11
Cohort 4	-	-	-	1,6 (2,2)	0	10
Aantal face-to-face contacten						
Cohort 1	6,4 (4,5)	0	21	8,6 (6,1)	0	36
Cohort 2	5,0 (3,7)	0	21	7,3 (5,6)	0	25
Cohort 3	5,4 (3,8)	0	20	7,9 (5,4)	0	32
Cohort 4	-	-	-	7,0 (4,3)	0	22

In de eerste fase van het casemanagement staat 'verbinden en motiveren' centraal. Dit betekent dat de gezinsmanagers aansluiting zoeken bij het gezin en hen motiveren voor verandering en hulpverlening. De gezinsmanager gaat daarom zo snel mogelijk na aanmelding op huisbezoek.

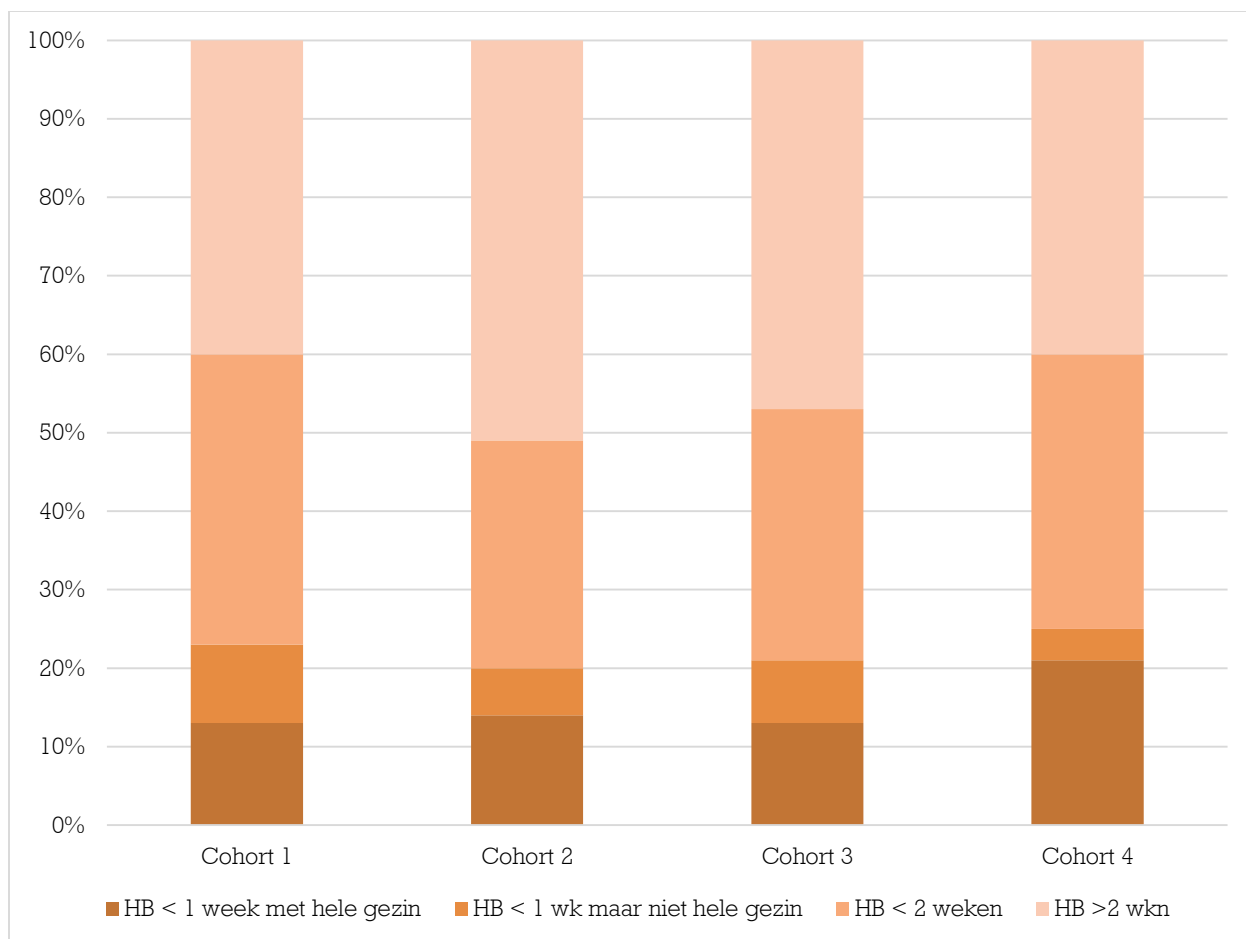
Door samen te werken met het gezin en door de inzet van cognitief gedragstherapeutische technieken uit de FFPS methodiek worden cliënten gemotiveerd actief mee te werken. Over de inhoudelijke toepassing van FFPS gaat paragraaf 3.3 van dit rapport.

Zo snel mogelijk na aanmelding komt de gezinsmanager bij het gezin thuis. De eerste kennismaking is zo laagdrempelig mogelijk: face-to-face met het hele gezin. Uit de GW module valt af te lezen hoeveel dagen er zitten tussen de start van het traject² – zoals ingevuld door de gezinsmanager- en het eerste contact.

In de GW module is niet alleen gekeken naar de duur tot het eerste contact, maar ook hoe vaak er sprake was van een huisbezoek. Uit tabel 3.4 blijkt dat het de gezinsmanager nog niet altijd lukt om binnen een week na aanmelding het hele gezin rond de tafel te krijgen. Bij ongeveer de helft van de gezinnen lukt het wel om rond de tafel te gaan zitten en zo het casemanagement te starten, maar meestal lukt het niet binnen een week of niet om het hele gezin(systeem) hierbij aanwezig te laten zijn. Het aantal gezinnen waarbij dit lukt, neemt nog niet toe. Bij ongeveer een vierde van de gezinnen lukt het de gezinsmanagers om binnen een week op huisbezoek te gaan. Bij ruim nog een derde extra van de gezinnen lukt dit binnen twee weken. Hierbij zijn geen verschillen tussen teams uit de opeenvolgende inrolcohorten. Ongeacht het aantal maanden ervaring van het team met GW/FFPS, lukt het bij ongeveer ruim de helft van de gezinnen om binnen twee weken op huisbezoek te gaan.

---

² Dit is het moment dat de cliënt bij Jeugdbescherming wordt aangemeld (met of zonder maatregel).

De contactfrequentie in de fase van verbinden en motiveren ligt bij ongeveer een kwart van de gezinnen op minstens eenmaal per week. Bij de overige gezinnen is de frequentie lager. Wel spreken de gezinsmanagers de gezinnen in hun eigen omgeving (vaak thuis) en geven de gezinsmanagers aan dat het ze lukt om voor de eerste keer een 'klik' te bewerkstelligen.

Relationele focus

De gezinsmanagers analyseren de patronen in het gezin en kijken naar terugkerende thema's die een rol spelen in het gezin. In de gezinsrapportage is een kopje *gezinspatronen*. Dit onderdeel van het gezinsplan wordt bijna altijd ingevuld. Daarnaast worden ten behoeve van het doorgronden van de onderlinge verhoudingen binnen het gezin de relationele en hiërarchische verhoudingen in kaart gebracht. Hierover staat meer in het onderdeel over de uitvoering van FFPS.

De fase van verbinden en motiveren eindigt wanneer het gezin en de gezinsmanager een plan van aanpak hebben opgesteld: het zogeheten gezinsplan. In dit gezinsplan staat de situatie van het gezin beschreven, met daarbij de aanwezige beschermende en risicofactoren. Hieruit volgt het tweede deel van dit gezinsplan, dit deel bevat de gestelde doelen en gemaakte afspraken.

Tabel 3.4 Verbinden en motiveren

	Meetmoment 1		Meetmoment 2	
	N	%	N	%
In fase 1 heeft GM minimaal 1x per week of zo vaak als nodig contact met gezin				
Cohort 1	29	29%	34	21%
Cohort 2	15	22%	13	10%
Cohort 3	17	26%	40	27%
Cohort 4	-	-	10	10%
GM spreekt met het gezin af in de eigen omgeving				
Cohort 1	113	95%	150	89%
Cohort 2	79	82%	113	86%
Cohort 3	95	80%	136	90%
Cohort 4	-	-	78	74%
GM matcht met het hele gezin (datum klik ingevuld?)				
Cohort 1	125	92%	156	92%
Cohort 2	103	87%	126	92%
Cohort 3	112	81%	141	93%
Cohort 4	-	-	100	94%

Focus op veiligheid van het kind

De primaire taak van Jeugdbescherming is (het herstellen van) de veiligheid in het gezin. De veiligheid van de kinderen in het gezin wordt in kaart gebracht en beschreven in het gezinsplan. Er zijn verschillende onderdelen die samen de situatie in kaart brengen. Het gaat hier om een gestructureerde beschrijving van de gezinssituatie, de zorgen en krachten ten aanzien van negen normen van de Pedagogische Visie en het risicotaxatieinstrument Lirik. Tot slot maakt de Veiligheidslijn in de GGW module de voortgang op de veiligheid inzichtelijk.

Pedagogische Visie: een normenset voor veilig opgroeien en ontwikkelen

Zoals al eerder aan de orde kwam, hanteert Jeugdbescherming de Pedagogische Visie: een normenset voor het veilig opgroeien van kinderen. De Pedagogische Visie van Jeugdbescherming beschrijft de normen voor de beoordeling of een opvoedsituatie zodanig is, dat een kind zich veilig kan ontwikkelen. De minimale veiligheid wordt afgemeten aan negen onderdelen. In het gezinsplan komt dit terug in het schema 'Veiligheid'. Dit schema bestaat uit negen onderdelen die overeenkomen met de negen normen. Per onderdeel brengt de gezinsmanager de krachten en zorgen van het gezin in beeld. Dit is een samenvatting van de punten die eerder in het plan van aanpak uitgebreider beschreven zijn bij de beschrijving van de gezinssituatie.

Risicotaxatieinstrument Lirik

Het Licht instrument risicotaxatie kindveiligheid (Lirik) wordt gebruikt als hulpmiddel om een inschatting te maken van de veiligheid. De gezinsmanager vult de Lirik in op basis van de informatie die verzameld is in gesprek met de ouders, het kind of andere betrokkenen. De afspraak ten aanzien van de Lirik is dat deze minimaal twee keer per jaar wordt ingevuld en niet ouder mag zijn dan 9 maanden, zodat er altijd up-to-date informatie beschikbaar is over de veiligheid. Bij de start wordt de Lirik door de gezinsmanagers bijna altijd ingevuld en aan het gezinsdossier toegevoegd. Bij bijna alle gezinnen is minimaal één keer de Lirik ingevuld.

Tabel 3.5 Veiligheid

	Meetmoment 1		Meetmoment 2	
	N	%	N	%
GM herkent zorgen en krachten (bijna alle of alle onderdelen ingevuld)				
Cohort 1	124	94%	149	91%
Cohort 2	101	85%	118	86%
Cohort 3	114	85%	145	96%
Cohort 4	-	-	97	91%
Lirik ingevuld bij start				
Cohort 1	128	91%	157	91%
Cohort 2	106	86%	124	89%
Cohort 3	121	84%	143	94%
Cohort 4	-	-	100	86%
Lirik op later moment nogmaals ingevuld				
Cohort 1	75	53%	126	73%
Cohort 2	50	40%	122	87%
Cohort 3	44	31%	88	58%
Cohort 4	-	-	96	83%

Planmatig werken

Het plan van aanpak binnen de gezinsrapportage bestaat uit verschillende onderdelen die samen één geheel vormen. Deze onderdelen worden daarom in samenhang besproken. Informatie uit de reden van aanmelding, de LIRIK, de gezinspatronen en de zorgen en krachten op de negen normen van de Pedagogische Visie worden in het gezinsplan bijeen gebracht, geanalyseerd en vertaald in een Centrale lijn. De Centrale Lijn is de term die gehanteerd wordt voor een haalbaar einddoel, waar de gezinsmanager samen met het gezin aan werkt, zodat het gezin zonder Jeugdbescherming verder kan omdat de kinderen blijvend veilig zijn. De Centrale Lijn wordt opgesteld met het gezin en vastgesteld in het basisteamoverleg. Samen met het gezin wordt een plan opgesteld met concrete doelen. Deze doelen worden SMART (specifiek, meetbaar, aanvaardbaar, realistisch en tijdgebonden) geformuleerd. Tezamen dragen de doelen bij aan het behalen van het einddoel. De Centrale Lijn in het plan van aanpak hangt samen met het gezinspatroon en thema. Gezinspatronen en thema's zijn beschrijvingen van problematische patronen (gedrag, relaties, transgenerationeel, hulpverlening etc.) op zo een manier dat de positieve bedoeling van het - negatieve - handelen van de gezinsleden beschreven wordt. Dit wordt binnen FFPS aangeduid als het zoeken naar de 'nobele intenties' van gezinsleden met negatief gedrag.

Uit analyse van de gegevens blijkt dat in bijna alle gezinsplannen een Centrale Lijn was opgesteld. Ook concrete doelen werden in bijna alle gezinsplannen opgesteld. Deze doelen pasten bij de zorgen en krachten die aan de hand van de negen normen van de Pedagogische Visie in kaart waren gebracht. Ook het gezinspatroon en de gezinsthema's zijn opgesteld in de gezinsrapportages. Opvallend is dat niet alle doelen binnen de Centrale Lijn vielen. Dat wil zeggen dat deze doelen geen onderdeel vormden van het gestelde einddoel. Er was geen samenhang. Bij cohort 1 bleek bij de eerste meting bij bijna de helft van de plannen (45%) er één of twee doelen niet duidelijk binnen de centrale lijn te passen. De doelen waren gericht op zaken die niet in de Centrale Lijn genoemd waren. Een half jaar later kwam dit veel minder voor (26%). Bij de gezinsmanagers uit cohort 2 pasten bij meer dan de helft van de gezinsplannen alle doelen binnen

de centrale lijn. Bij de andere helft van de gezinsplannen omvatte de Centrale Lijn niet alle elementen waarop de doelen gericht waren.

Tabel 3.6 Planmatig werken

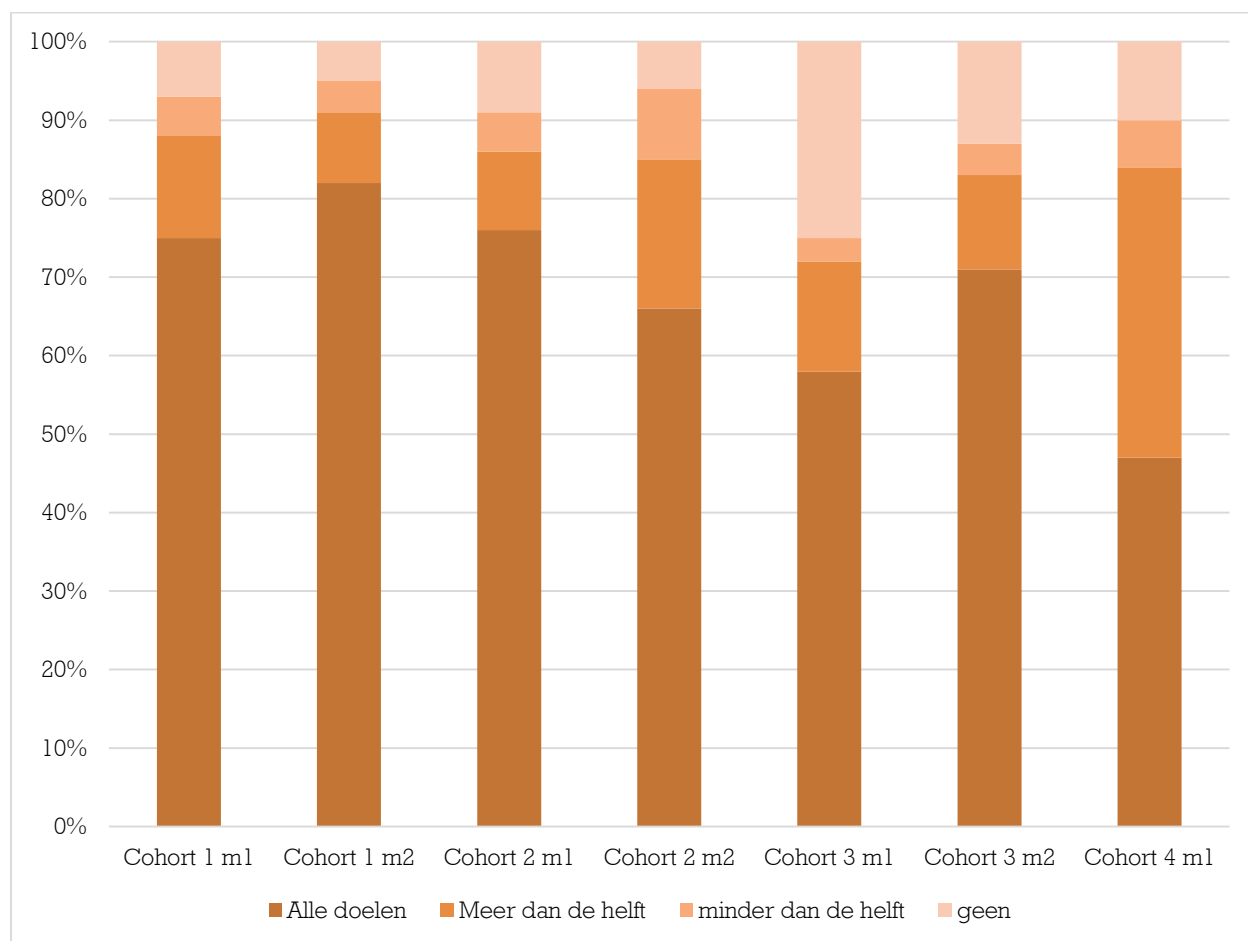
	Meetmoment 1		Meetmoment 2	
	N	%	N	%
GM stelt samen met het gezin een haalbaar einddoel op				
Cohort 1	125	93%	151	92%
Cohort 2	107	91%	125	91%
Cohort 3	121	85%	144	97%
Cohort 4			104	97%
GM stelt samen met het gezin doelen vast				
Cohort 1	120	92%	153	93%
Cohort 2	100	85%	119	86%
Cohort 3	115	82%	141	95%
Cohort 4			87	81%
De doelen sluiten aan bij de zorgen en krachten en dragen bij aan het behalen van de centrale lijn				
Cohort 1				
- minder dan de helft	-		14	9%
- meer dan de helft	-		37	24%
- alle doelen	118	84%	98	64%
Cohort 2				
- minder dan de helft	1	1%	17	13%
- meer dan de helft	6	6%	30	24%
- alle doelen	95	93%	77	61%
Cohort 3				
- minder dan de helft	1	1%	10	7%
- meer dan de helft	1	1%	38	26%
- alle doelen	113	96%	89	62%
Cohort 4				
- minder dan de helft			6	6%
- meer dan de helft			35	34%
- alle doelen			56	54%
GM maakt concrete afspraken met gezin hoe doelen te bereiken				
Cohort 1				
Cohort 2	93	73%	143	88%
Cohort 3	87	80%	119	87%
Cohort 4	80	63%	118	78%
			96	90%
Doelen besproken met gezin				
Cohort 1	109	77%	132	76%
Cohort 2	83	67%	110	79%
Cohort 3	93	65%	119	78%
Cohort 4			82	71%

SMART formuleren van doelen

In het gezinsplan wordt de Centrale Lijn uitgewerkt in concrete doelen. Het rapportageformat biedt hier een schema voor. In dit schema dient te worden aangegeven *wie - wat - wanneer* moet doen. Echter, niet alle onderdelen van dit schema zijn consequent gebruikt. Het concreet –volgens

SMART wijze- formuleren van de doelen gebeurde niet altijd. Vaak was niet bij alle doelen zowel duidelijk *wie* iets moet doen, *wat* diegene moet doen én *wanneer* dat moet gebeuren.

3.2.2 Fase 2: Ondersteunen en volgen

In de tweede fase van GGW casemanagement ondersteunt en volgt de gezinsmanager de voortgang van het gezin.

Uitvoerdersoverleg

Het uitvoerdersoverleg (UVO) is een multidisciplinaire bespreking met het gezin en alle betrokkenen om samen met het gezin te komen tot één afgestemde en sluitende aanpak en een heldere regievoering en tegelijkertijd het gezin en de uitvoerders maximaal gemotiveerd te krijgen en te houden. Bij de dossieranalyse is gekeken hoeveel overleggen er zijn geregistreerd. Het gaat hierbij om 1) overleggen tussen de gezinsmanager en (één of meer) andere hulpverlener(s), 2) het aantal overleggen waarbij naast de andere hulpverlener(s) ook het gezin aanwezig was. Het begrip uitvoerdersoverleg is hier dus breed uitgelegd.

Uit het dossieronderzoek blijkt dat in ongeveer de helft van de gezinsplannen minimaal één UVO vermeld is. Bij het grootste deel hiervan was het gezin ook aanwezig, overeenkomstig de bedoeling om mét in plaats van over het gezin te praten.

Veiligheidslijn

De Veiligheidslijn (VL) is een instrument om de veiligheid in het gezin te monitoren op een schaal van 0 tot 10 (0 = volstrekt onveilig, 10 = volledig veilig). De gezinsmanager scoort de VL altijd op het moment dat er face-to-face contact is geweest met het gezin of wanneer er informatie van derden is verkregen die iets doet met het beeld van de score op de veiligheidslijn. De score geeft een inschatting van de situatie op dat moment. De Veiligheidslijn wordt ingevuld naar de huidige situatie van alle kinderen. Een 6 op de Veiligheidslijn betekent voldoende veilig.

Alle gezinsmanagers gebruiken dit instrument om de voortgang op de veiligheid in kaart te brengen. De frequentie waarmee de veiligheidslijn wordt gebruikt, verschilt echter.

Centrale lijn scoren

De Centrale Lijn (CL) is een instrument om de voortgang van het gezinsplan te monitoren op een schaal van 0 tot 10 (0 = helemaal geen verbinding met einddoel, 10 = einddoel voor 100% bereikt). De gezinsmanager scoort de CL altijd op het moment dat er face-to-face contact is geweest met het gezin of wanneer er informatie van derden is verkregen die iets doet met het beeld van de score op de Centrale Lijn. De score geeft een inschatting van de situatie ten aanzien van de voortgang op het behalen van de Centrale lijn op dat moment. De voortgang wordt bijgehouden voor het gezin als geheel.

Uit dit onderzoek blijkt dat alle gezinsmanagers dit instrument gebruiken om de voortgang op het bereiken van het einddoel in kaart te brengen. De frequentie waarmee de gezinsmanagers deze score toekennen verschilt aanzienlijk.

Tabel 3.7 Intensief casemanagement (volgen voortgang)

	Meetmoment 1		Meetmoment 2	
	N	%	N	%
Gezinsmanager brengt professioneel netwerk in kaart en legt contact met ketenpartners				
Cohort 1	131	94%	165	98%
Cohort 2	123	95%	136	99%
Cohort 3	130	92%	150	99%
Cohort 4	-	-	105	98%
Gezinsmanager zet alles in om passende interventies op korte termijn in te zetten, zo nodig escaleert GM bij team en teammanager (geoperationaliseerd als: duur tussen eerste hulpvraag en datum start hulp minder dan 3 weken?)				
Cohort 1	68	72%	69	60%
Cohort 2	53	64%	48	44%
Cohort 3	53	64%	66	72%
Cohort 4	-	-	39	42%
Gezinsmanager houdt voortgang tijdens interventie in de gaten				
- Met behulp van: Centrale lijn				
Cohort 1	124	91%	138	81%
Cohort 2	95	78%	114	83%
Cohort 3	119	88%	128	84%
Cohort 4	-	-	93	87%
- Met behulp van: Veiligheidslijn				
Cohort 1	132	98%	167	98%
Cohort 2	116	96%	134	97%
Cohort 3	129	96%	145	95%
Cohort 4	-	-	103	96%
Gezinsmanager organiseert uitvoerdersoverleggen met gezin en betrokken hulpverleners over voortgang ingezette zorg				
- UVO's ingezet				
Cohort 1	84	69%	53	32%
Cohort 2	59	54%	74	54%
Cohort 3	69	50%	54	37%
Cohort 4	-	-	60	56%
- Gezin bij (minimaal 1) UVO aanwezig (indien UVO georganiseerd)				
Cohort 1				
Cohort 2	61	64%	34	77%
Cohort 3	46	63%	33	51%
Cohort 4	55	59%	41	87%
	-	-	33	63%

Tijdig interventies inzetten

Een van de primaire taken van de gezinsmanagers is om passende interventies in te zetten bij het gezin. De gezinsmanagers registreren de datum waarop zij een verwijzing doen en ook de datum waarop deze hulp of training daadwerkelijk start. Uit tabel 3.8 blijkt dat de meeste interventies binnen 30 dagen na verwijzing ook daadwerkelijk starten. Bij ruim de helft van de gezinnen start de hulpverlening binnen twee weken. Opvallend is dat begin 2014 deze percentages lager liggen dan eind 2013.

Tabel 3.8 Duur in dagen tussen verwijzing en start hulpverlening

	Meetmoment 1		Meetmoment 2	
	<14	<30	<14	<30
# Dagen tussen verwijzing en start hulpverlening				
Cohort 1	63%	75%	58%	67%
Cohort 2	63%	75%	52%	69%
Cohort 3	72%	82%	63%	78%
Cohort 4	-	-	63%	68%

Netwerk betrekken

Binnen GGW worden de krachten van het gezin benut, onder andere door het netwerk van het gezin te betrekken. De centrale gedachte is dat het gezin zelf de regie behoudt en zo ook zelf verantwoordelijkheid neemt, gebruikmakend van de wijsheid en beschikbaarheid van het eigen sociale netwerk. Dit kan door het organiseren van een Eigen Kracht-conferentie (EK-c) en/of het betrekken van het netwerk bij de uitvoering van het gezinsplan (doelen en afspraken).

Het netwerk van het gezin wordt bijna altijd in kaart gebracht in het gezinsplan, zie tabel 3.9. In ongeveer een derde van de plannen wordt het netwerk ook betrokken bij de uitvoering van het plan, door hun rol of taak op te nemen in de doelen of afspraken. De bedoeling bij GGW is om bij elk gezin de inzet van een EK-c te overwegen. Dit kan op twee plekken worden genoteerd; in het gezinsplan en in de GGW module. Uit het dossieronderzoek blijkt dat de inzet van een EK-c bij een minderheid van de gezinnen wordt besproken en slechts bij een klein deel wordt ingezet. Opmerking hierbij is dat het dossieronderzoek zich richtte op lopende dossiers. Een EK-c kan ook bewust in de laatste fase, waarin veranderingen worden geborgd, worden ingezet. Mogelijk wordt bij een deel van de gezinnen in deze laatste fase alsnog een EK-c ingezet. Nog steeds is echter aantal geregistreerde en ingezette EK-c's erg laag.

Tabel 3.9 Netwerk betrekken

	Meetmoment 1		Meetmoment 2	
	N	%	N	%
GM brengt het netwerk in kaart				
Cohort 1	122	93%	152	94%
Cohort 2	106	90%	119	87%
Cohort 3	123	87%	146	97%
Cohort 4	-	-	99	93%
Gezinsmanager betreft het netwerk bij doelen of afspraken				
Cohort 1	33	27%	45	29%
Cohort 2	14	13%	41	31%
Cohort 3	26	20%	41	27%
Cohort 4	-	-	29	27%
Gezinsmanager bespreekt inzet van EK-c met gezin				
Cohort 1	64	54%	57	35%
Cohort 2	45	40%	59	43%

Cohort 3	44	32%	66	44%
Cohort 4	-	-	23	22%
Gezinsmanager zet EK-c in				
Cohort 1	20	17%	13	8%
Cohort 2	9	8%	15	11%
Cohort 3	14	10%	14	9%
Cohort 4	-	-	7	7%
GM beschrijft duidelijk gezinspatronen en thema's in gezinsplan				
Cohort 1	125	94%	150	93%
Cohort 2	100	85%	121	88%
Cohort 3	110	79%	140	93%
Cohort 4			96	90%

3.2.3 Fase 3: Borgen en generaliseren

In de derde en afsluitende fase van het casemanagement staat borgen en generaliseren van de veranderingen centraal. In dit dossieronderzoek is echter gebruik gemaakt van dossiers die nog niet waren afgesloten. Hierdoor is het niet mogelijk geweest ook de uitvoering van programma elementen uit deze fase in kaart te brengen. In paragraaf 3.3 over het FFPS programmatrouw instrumentarium komt hier wel informatie over naar voren.

3.3 Programmatrouw Functional Family Parole Service

De methodiek FFPS werkt met verschillende instrumenten om de programmatrouw te monitoren en stimuleren. Het gaat om twee wekelijkse instrumenten en één uitgebreider instrument dat eens per drie maanden wordt afgenomen. Het instrumentarium meet de FFPS modeltrouw op verschillende manieren. De overall integrity wordt gemeten door de Global Rating Measure en Adherence score. De component integrity wordt gemeten door de Global Rating Measure en de Brief Implementation Checklist. Ook de session integrity wordt door het FFPS instrumentarium gemeten, door middel van de Adherence score en Brief Implementation Checklist. De instrumenten worden ingevuld op basis van input die de senior gezinsmanager of hoofdsupervisor krijgt tijdens het basisteamoverleg.

3.3.1 Gebruik instrumentarium

Uit de GGW module zijn in april 2014 alle tot dan toe ingevoerde programmatrouw instrumenten gehaald. De Global Rating Measure (GRM) was 172 maal ingevoerd, de Brief Implementation Checklist (BIC) 904 maal en de Adherence score eveneens 904 maal. In bijna alle basisteams is gestart met het gebruik van de BIC en Adherence, de GRM wordt in ongeveer de helft van alle basisteams gebruikt om de programmatrouw van FFPS in kaart te brengen. Het gebruik van casenotes is in alle teams bekend, maar deze reflectieverslagen worden nog niet door alle gezinsmanagers geschreven.

Tabel 3.10 Overzicht gebruik programmatrouw instrumentarium FFPS

	aantal	aantal teams	aantal GM N
Global Rating Measure	172	21	115
Brief Implementation Checklist	904	37	248
Adherence score	904	37	248
Casenotes	3376	42	272

Global Rating Measure

In totaal zijn er ongeveer 320 gezinsmanagers bij JBRA, terwijl van 115 gezinsmanagers (minimaal) een GRM is. Van ruim 200 gezinsmanagers dus nog niet door middel van de GRM inzichtelijk gemaakt hoe FFPS wordt uitgevoerd. De GRM is 161 keer ingevuld door een senior gezinsmanager over een (junior) gezinsmanager en 11 keer door de FFPS hoofdsupervisor over de uitvoering van FFPS door een senior gezinsmanager (n=5 verschillende senior gezinsmanagers). Van 115 gezinsmanagers is 1 GRM, van 31 gezinsmanagers zijn 2 GRMS, van 10 gezinsmanagers zijn 3 GRMS en van 2 gezinsmanagers zijn 4 GRMS beschikbaar. In de helft van de teams is de GRM door de senior gezinsmanager gebruikt. In het voorgaande jaar, toen naar cohort 1 en cohort 2 is gekeken, werd bij een klein deel van de teams de GRM gebruikt.

Brief Implementation Checklist en Adherence

Het eerste jaar dat de programmatrouw van FFPS werd gemonitord, waren alleen BIC gegevens beschikbaar van de teams die als eerste met GGW aan de slag zijn gegaan. In totaal waren er toen 168 BIC scores en 288 Adherence scores, tot mei 2013. Door het digitaal registreren worden de BIC en Adherence score tegelijk ingevuld. Tot half april 2014 is het totaal aan digitaal geregistreerde BIC en Adherence scores 904, afkomstig uit 37 verschillende basisteams, van 248 verschillende gezinsmanagers.

Van deze scores zijn er 15 afkomstig uit 2012, 518 uit 2013 en 371 uit 2014 (tot half april). Deze cijfers laten zien dat in het eerste (ruime) kwartaal van 2014 de programmatrouw instrumenten reeds vaker worden toegepast dan in een half jaar tijd in 2013. De verwachting is dat over heel 2014 het aantal keren dat de programmatrouw wordt bijgehouden hoger uitkomt dan in 2013.

De BIC en Adherence score zijn bij 248 gezinsmanagers minimaal 1 keer gescoord, bij 193 gezinsmanagers minimaal 2 keer, bij 145 gezinsmanagers 3 keer, bij 101 gezinsmanagers minimaal 4 keer, bij 74 gezinsmanagers minimaal 5 keer, bij 48 gezinsmanagers minimaal 6 keer, bij 33 gezinsmanagers minimaal 7 keer. Bij 1 gezinsmanager 15 keer BIC en Adherence score ingevuld. In de onderhavige periode is het totaal aantal gezinsmanagers gedaald van 400 naar 320. Van minstens 72 gezinsmanagers zijn dus geen programmatrouw gegevens.

Tabel 3.11 Aantal BIC/Adherence scores per persoon

Aantal BIC/Adherence scores per person	Aantal GM	Aantal scores	% van alle scores	Cumulatief %
≥10	9 (3%)	109	12%	12%
5-9	65 (20%)	405	45%	57%
1-4	174 (54%)	390	43%	100%
0	72 (23%)	0	0%	100%

Casenotes

In totaal zijn er tussen april 2013 en augustus 2014 3376 casenotes in de GGW module ingevoerd. Deze casenotes zijn afkomstig van 272 gezinsmanagers, uit 42 verschillende teams. In enkele teams zijn al meer dan 200 casenotes geschreven, in andere teams ongeveer 40. Sommige gezinsmanagers hebben tot nu toe 1 casenote geschreven, andere meer dan 50 casenotes. Erg verschillend per team en per medewerker hoe frequent casenotes worden gebruikt.

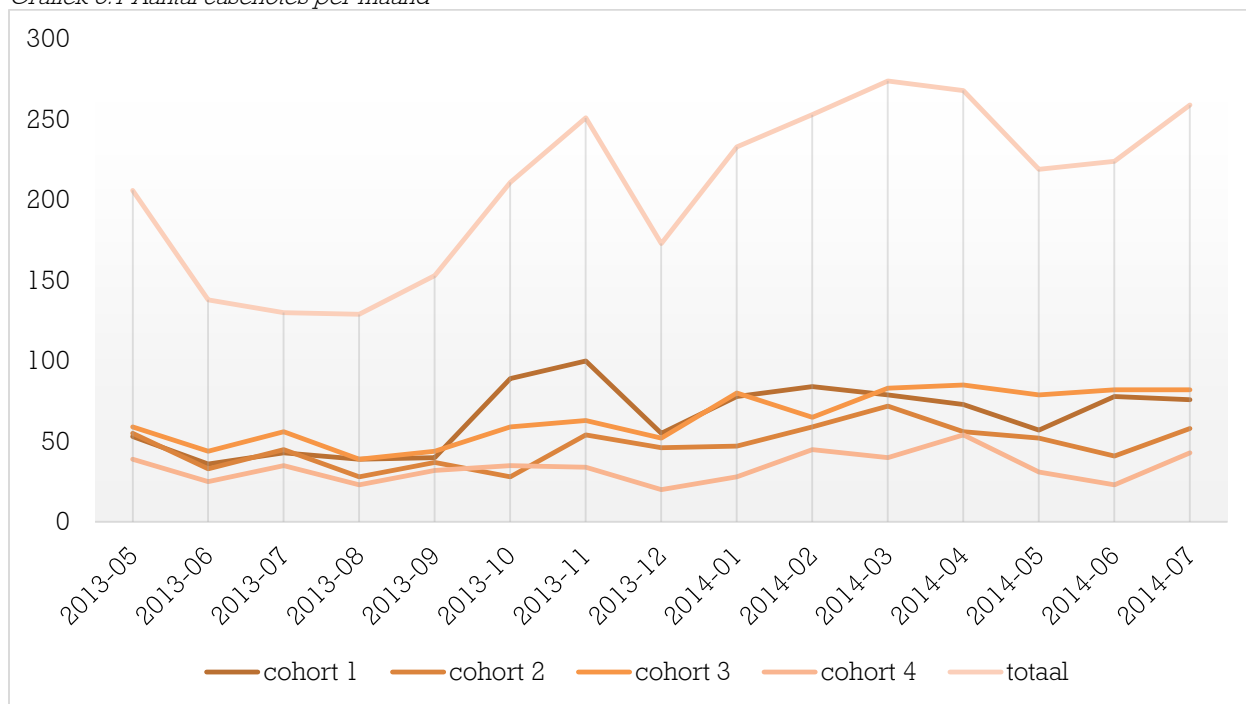
In het afgelopen jaar is het aantal casenotes dat per maand geschreven is, licht toegenomen (zie grafiek 3.1). In het voorjaar en de zomer van 2013 lag het aantal per maand rond de 150 casenotes per maand. Sinds januari 2014 worden er maandelijks ruim meer dan 200 casenotes geschreven. Nog steeds is dit echter weinig, wetende dat er veel meer dan 200 gezinsmanagers bij Jeugdbescherming werkzaam zijn. Dit betekent dat er gemiddeld minder dan 1 casenote per gezinsmanager per maand wordt geschreven.

Conclusie gebruik kwaliteitsinstrumentarium

De FFPS programmatrouwinstrumenten worden nog niet met de bedoelde frequentie afgenomen. De hoofdsupervisors FFPS maakten bij de senioren uit beide cohorten gebruik van het driemaandelijks instrument GRM om de toepassing van FFPS in kaart te brengen. De verschillen tussen basisteams in het gebruik van de BIC, Adherence en GRM om de programmatrouw te monitoren is te zien in de tabel in bijlage II. In enkele basisteams wordt het instrumentarium nog amper gebruikt, maar in de meeste teams is hier wel mee gestart. In een aantal teams wordt het instrumentarium al veelvuldig gebruikt.

Grafiek 3.1 Aantal casenotes per maand

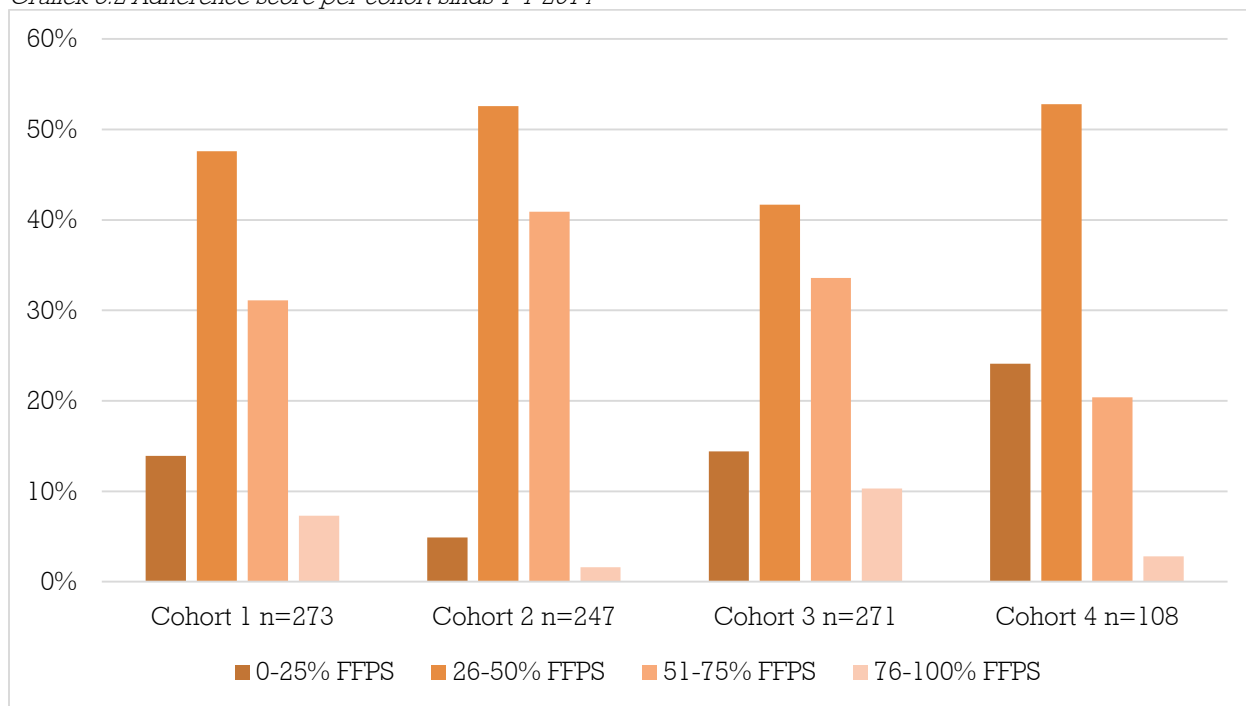
3.3.2 Uitkomsten

Adherence

Het vaakst werd de score 1 (48%) gegeven, net als in het voorgaande jaar (resp. 57% en 50%). Het minst vaak komt de score 3 (6%) voor. Score 0 is 116 keer (13%) gegeven, de score 2 is 301 keer (33%) gegeven. Het gemiddelde is 1,3 hetgeen betekent dat in het afgelopen jaar de gezinsmanagers gemiddeld tussen de 25-75% FFPS modeltrouw werken in de gesprekken die zij ter sprake brengen in de supervisie. In het vorige rapport lag het gemiddelde ook tussen 1 (25-50%) en 2 (50-75% toepassing FFPS).

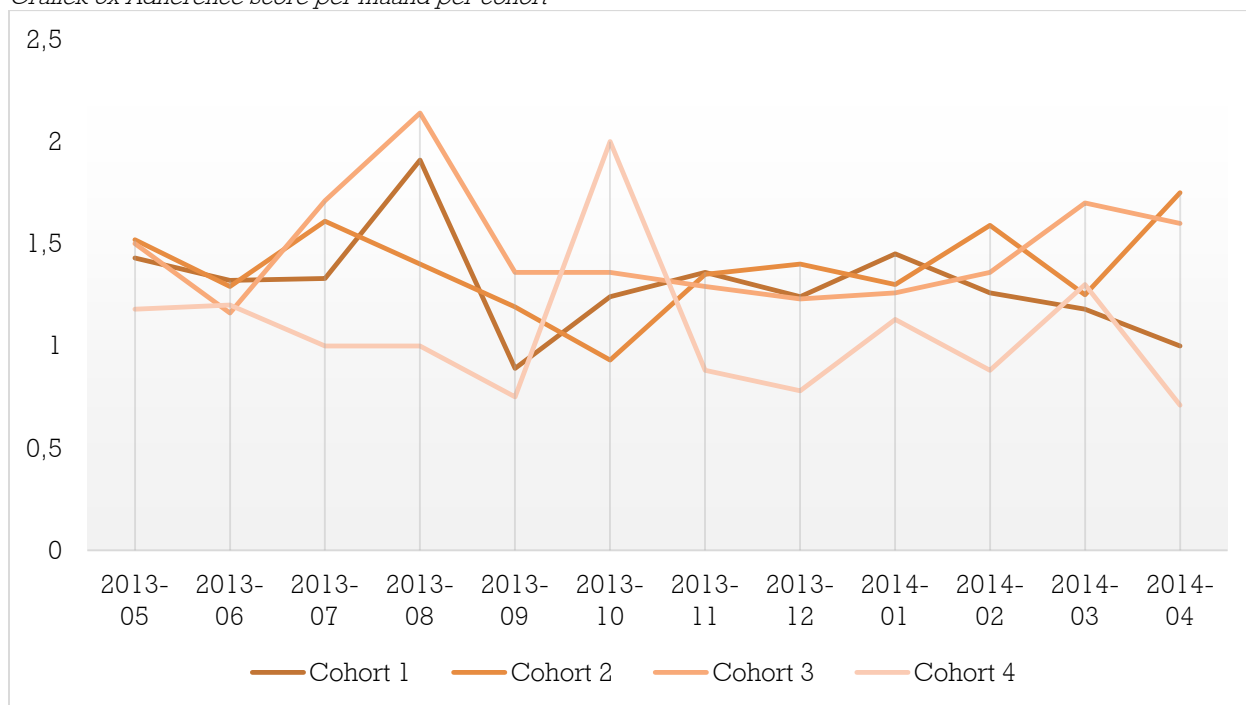
Grafiek 3.2 Adherence score per cohort sinds 1-1-2014

Ontwikkeling adherence score

De gemiddelde Adherence score die per maand is berekend over alle gezinsmanagers die in die betreffende maand zijn gescoord, zie grafiek 3.3. Uit deze grafiek is geen trend af te lezen. Dat betekent dat de gemiddelde Adherence score voor de hele organisatie (nog) niet is toegenomen.

Grafiek 3x Adherence score per maand per cohort

Brief Implementation Checklist

De Brief Implementation Checklist bestaat uit 8 factoren die kunnen worden gescoord als 0 (niet aan voldaan) en 1 (aan voldaan). In het voorgaande jaar werd gemiddeld aan 4,7 en 4,4 van de 8 factoren voldaan. Het gemiddelde aantal factoren ligt nu op 5,5 (N=904, M=5,47, SD=1,7), het vaakst wordt aan 6 van de 8 factoren voldaan (22%). In het vorige jaar was dit 4 of 5. De BIC is ook bekeken per afzonderlijke factor, zie tabel 3.12.

Het hoogst wordt gescoord op:

- De gezinsmanager maakt casenotes en vult tijdig de rapportages aan (BIC6)
- De contactfrequentie is gebaseerd op de mate van risico's en de fase waar het gezin in zit. (BIC8)
- De gezinsmanager bekijkt de familieproblemen vanuit een relationeel perspectief. (BIC5)

Het laagst wordt gescoord op:

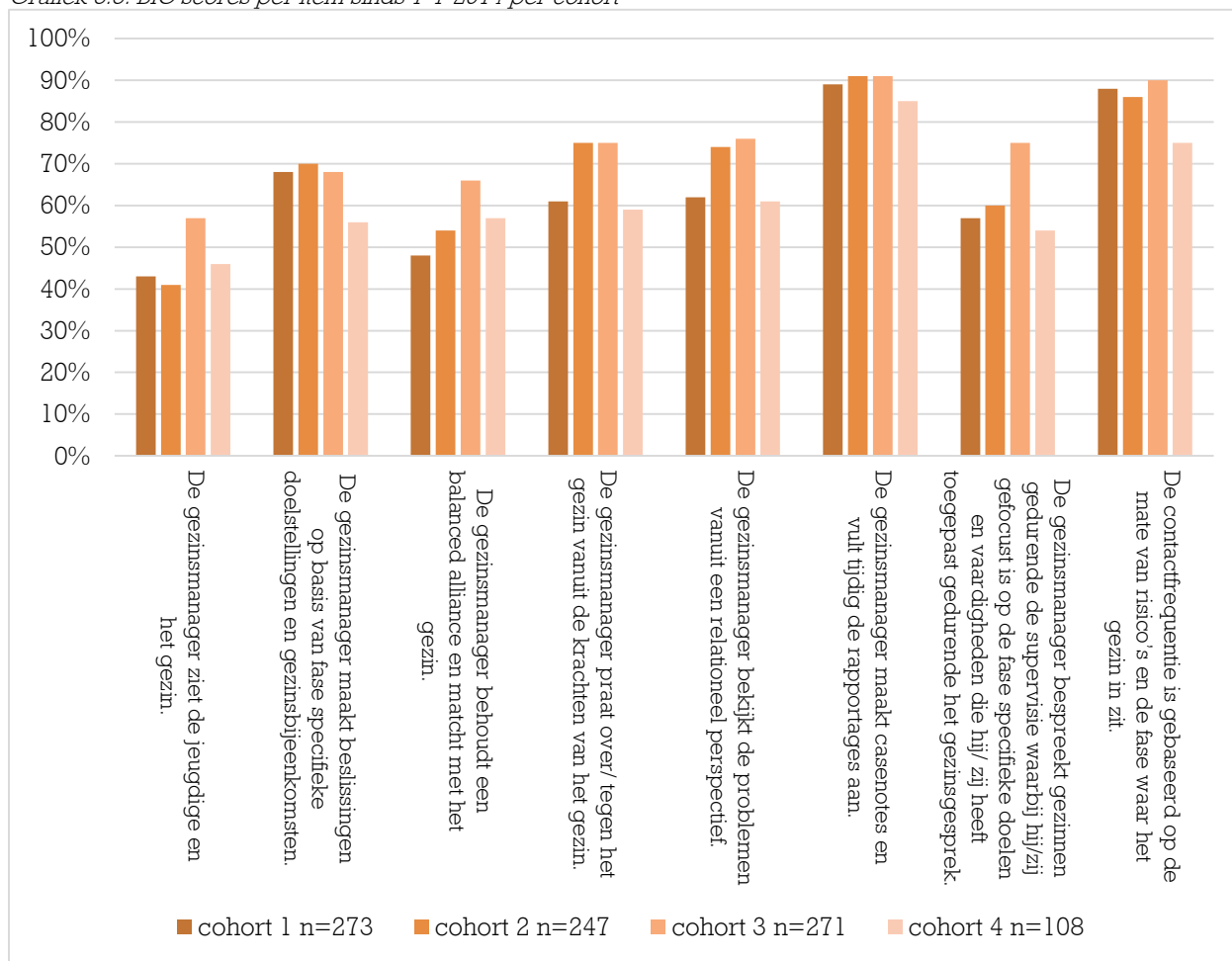
- De gezinsmanager ziet de jeugdige en zijn/ haar familie. (BIC1)
- De gezinsmanager behoudt een balanced alliance en matcht met de familie. (BIC3)

In het vorige jaar werd nog laag gescoord op BIC5. BIC1 en BIC3 scoorden toen ook relatief laag, nu nog steeds.

Opvallend aan de scores op de BIC is dat item1 (gezinsmanager ziet jongere/gezin) slechts in ongeveer de helft van de ingevulde BICs is aangevinkt. Dit betekent dat slechts in de helft van de gevallen de gezinsmanager een gezin bespreekt tijdens supervisie dat hij/zij ook daadwerkelijk heeft gezien.

Grafiek 3.3. BIC scores per item sinds 1-1-2014 per cohort

Ontwikkeling BIC scores

De gemiddelde BIC totaal score die per maand is berekend over alle gezinsmanagers die in die betreffende maand zijn gescoord, zie grafiek 3.3. Uit deze grafiek is geen trend af te lezen. Dat betekent dat de gemiddelde BIC totaal score voor de hele organisatie constant is gebleven.

De gemiddelde scores per BIC stelling per maand staan in grafiek 3.2. Hieruit valt bij de meeste stellingen geen trend af te lezen. Echter BIC 1 (gm ziet jeugdige en gezin) en BIC3 (balanced alliance en matches met gezin) laten een dalende trend zien. Wellicht heeft dit te maken met het feit dat er vaker gebruik wordt gemaakt van het instrumentarium, dus ook door teams die nog niet zo lang met de methodiek werken en waar nog minder vaak gezinsgesprekken plaatsvinden. Een andere mogelijke verklaring is dat gezinsmanagers vaker durven om gezinsgesprekken in supervisie te bespreken waar zij vast lopen en het toepassen van de methodiek juist nog niet zo goed lukt. Het blijft desalniettemin een opvallende bevinding.

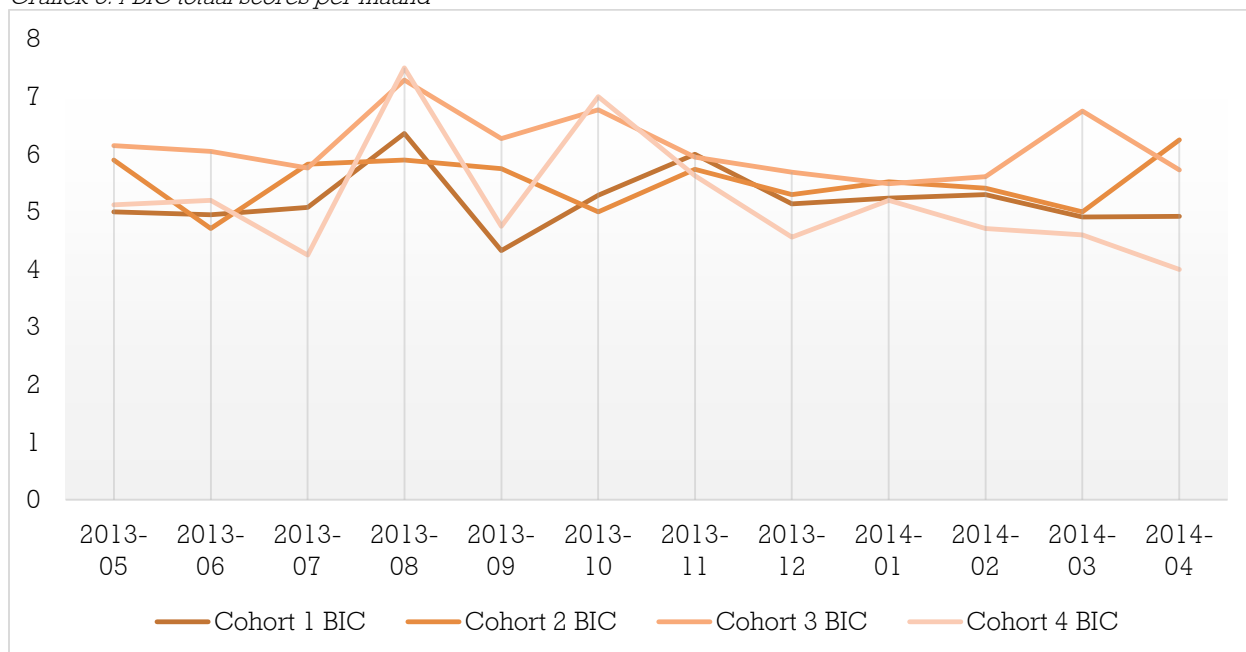

Tabel 3.12 Brief Implementation Checklist per cohort

Stelling Brief Implementation Checklist	Totaal N (%)	Cohort 1	Cohort 2	Cohort 3	Cohort 4
1. De gezinsmanager ziet de jeugdige en zijn/ haar familie.	426 (47%)	118 (43%)	101 (41%)	154 (57%)	50 (46%)
2. De gezinsmanager maakt beslissingen op basis van fase specifieke doelstellingen en gezinsbijeekkomsten.	605 (67%)	185 (68%)	172 (70%)	185 (68%)	60 (56%)
3. De gezinsmanager behoudt een balanced alliance en matcht met de familie.	510 (56%)	131 (48%)	133 (54%)	180 (66%)	62 (57%)
4. De gezinsmanager praat over/ tegen de familie vanuit de krachten van het gezin.	620 (69%)	166 (61%)	185 (75%)	203 (75%)	64 (59%)
5. De gezinsmanager bekijkt de familieproblemen vanuit een relationeel perspectief.	629 (70%)	169 (62%)	184 (75%)	207 (76%)	66 (61%)
6. De gezinsmanager maakt casenotes en vult tijdig de rapportages aan.	808 (89%)	242 (89%)	224 (91%)	247 (91%)	92 (85%)
7. De gezinsmanager bespreekt gezinnen gedurende de supervisie waarbij hij/zij gefocust is op de fase specifieke doelen en vaardigheden die hij/ zij heeft toegepast gedurende het gezinsgesprek.	567 (62%)	156 (57%)	149 (60%)	203 (75%)	58 (54%)
8. De contactfrequentie is gebaseerd op de mate van risico's en de fase waar het gezin in zit.	781 (86%)	239 (88%)	213 (86%)	245 (90%)	81 (75%)
BIC totaal score					
0	2 (0%)	0	0	1 (0%)	1 (1%)
1	12 (1%)	4 (2%)	0	5 (2%)	3 (3%)
2	35 (4%)	14 (5%)	5 (2%)	10 (4%)	6 (6%)
3	84 (9%)	35 (13%)	18 (7%)	15 (6%)	16 (15%)
4	118 (13%)	40 (15%)	38 (15%)	20 (7%)	17 (16%)
5	177 (20%)	60 (22%)	57 (23%)	39 (14%)	19 (18%)
6	200 (22%)	57 (21%)	65 (26%)	56 (21%)	22 (20%)
7	153 (17%)	37 (14%)	42 (17%)	57 (21%)	17 (16%)
8	123 (14%)	26 (10%)	22 (9%)	68 (25%)	7 (7%)
Gemiddelde totaalscore	5,47	5,15 (1,7)	5,51 (1,5)	5,99 (1,8)	4,94 (1,8)
ADHERENCE SCORE					
0	116 (13%)	38 (14%)	12 (5%)	39 (14%)	26 (24%)
1	431 (48%)	130 (48%)	130 (53%)	113 (42%)	57 (53%)
2	301 (33%)	85 (31%)	101 (41%)	91 (34%)	22 (20%)
3	55 (6%)	20 (7%)	4 (1%)	28 (10%)	3 (3%)
Gemiddelde	1,3	1,32 (0,8)	1,39 (0,7)	1,40 (0,9)	1,02 (0,7)

Grafiek 3.4 BIC totaal scores per maand

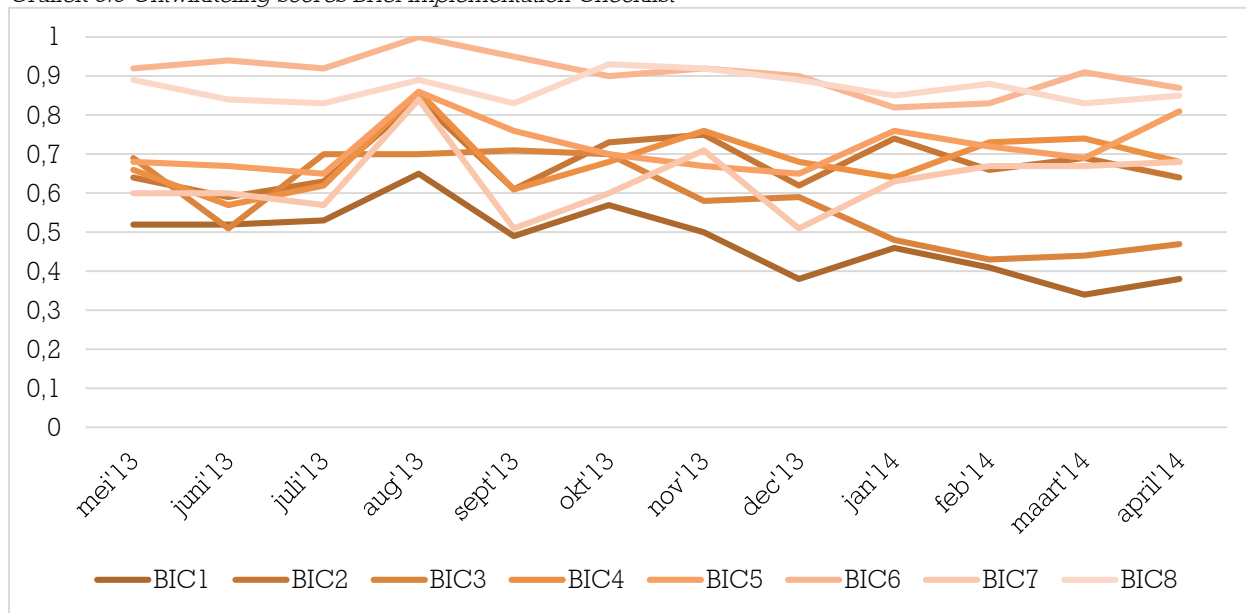

Ontwikkeling scores BIC en Adherence

Gezien het reeds grote aantal aanwezige BIC en Adherence scores is ook gekeken of er een ontwikkeling zichtbaar is, naarmate een gezinsmanager vaker een score heeft gekregen (dus een ontwikkeling in tijd). De BIC en Adherence score zijn bij 248 gezinsmanagers minimaal 1 keer gescoord, bij 48 gezinsmanagers minimaal 6 keer. De gemiddelde scores op deze 6 momenten zijn vergeleken. De gemiddelde Adherence score ligt op elk afname moment tussen de 1,15 (6^e afname moment, n=48) en 1,56 (10^e afname moment, n=9). De gemiddelde totale score op de BIC ligt op elk afname moment tussen 5,13 (6^e afname moment, n=48) en 6,44 (10^e afname moment, n=9), zie grafiek 3.2. Er zijn nog geen significante toenames op de BIC en Adherence score, naarmate deze vaker gescoord per medewerker.

Grafiek 3.5 Ontwikkeling scores Brief Implementation Checklist

Uitkomsten Global Rating Measure

De GRM bestaat uit 30 vragen, verdeeld over vijf verschillende onderdelen. De eerste drie onderdelen betreffen de drie FFPS fasen. Het vierde deel betreft algemene FFPS vaardigheden en de laatste vraag (vraag 30) vraagt om een overall score over de toepassing van FFPS.

De scores per vraag kunnen variëren van 1 tot en met 4:

1. Niet goed: 0-25% toepassing FFPS
2. Matig: 25-50% toepassing FFPS
3. Goed: 50-75% toepassing FFPS
4. Heel goed: 75-100% toepassing FFPS

Van 113 gezinsmanagers was de GRM minimaal eenmaal ingevuld. Bij 43 gezinsmanagers was de GRM ook een tweede keer ingevuld. In tabel x staan de scores gebaseerd op de meest recente GRM van elke gezinsmanager. Ook is aangegeven hoeveel procent van de gezinsmanagers op de vraag een 'goed (50-75% toepassing)' of hoger is gescoord.

Scores per fase

De uitvoering van de FFPS onderdelen uit Fase 1 en 2 worden gemiddeld tussen 'matig' en 'goed' beoordeeld (25-75% toepassing FFPS) door de senior gezinsmanagers. Uit Fase 1 worden de GRM onderdelen 1, 6, 8 en 9 voornamelijk als 'goed' (50-75% toepassing FFPS) beoordeeld. Deze onderdelen gaan over 1) het verminderen van negativiteit en beschuldigingen, 6) relationele benadering in tegen stelling tot diagnostische labeling van het gezin, 8) gezinsleden aanwezig laten zijn bij gesprekken en 9) een bij het gezin passend plan van aanpak opstellen. Het gebruik van change meaning technieken wordt daarentegen duidelijk minder goed beoordeeld. Uit Fase 2 wordt goed beoordeeld, op onderdeel 13 na (Ondersteunt de GM de geleerde vaardigheden van het gezin/gezinslid op een familie-gefocusste manier?).

De GRM onderdelen ten aanzien van Fase 3 worden door de gezinsmanager beduidend minder FFPS programmatrouw uitgevoerd. De gemiddelde scores liggen hier lager en ook het aandeel van de gezinsmanagers dat hier minimaal 'goed' scoort ligt lager. Deze verdeeldheid in het uitvoeren van de FFPS fasen was ook vorig jaar het beeld (zie rapport 2013). Daarnaast blijkt uit

het overzicht van GRMs dat er lage scores worden gegeven ten aanzien van het effectief toepassen van de relationele functies. Tegelijkertijd worden wel hoge scores gegeven op het begrijpen ervan.

Overall score modeltrouw

De overall modeltrouw van de gezinsmanagers wordt gemeten door de laatste vraag (vraag 30) van de GRM 'past de GM in de algehele praktijk consequent het FFPS model toe?'. De gemiddelde score ligt hier op 2,35, dat wil zeggen tussen 2 (matig) en 3 (goed). Dit komt overeen met scores die zijn gevonden een jaar na de start met FFPS implementatie in Washington (Sexton & Rowland, 2005a). Ook bekend is dat daar ruim 40% van de professionals een score "goed" (3) of hoger had op de overall vraag. Bij JBRA lag dit na een jaar werken met GGW/FFPS voor cohort 1 op 46% en voor cohort 2 op 48%. Wanneer naar alle scores bij JBRA wordt gekeken, wordt bij de eerste keer dat de GRM wordt afgenomen bij 27% goed of hoger gescoord op deze vraag en bij de tweede keer is dit toegenomen naar 39%. Wordt de vergelijking gemaakt tussen de scores in 2013 en in 2014 dan zien we dat respectievelijk 26% en 39% 'goed' of 'heel goed' scoort. Er is dus duidelijk een positieve ontwikkeling gaande op de modeltrouw van FFPS.

De overall beoordeling over de toepassing van FFPS is minder hoog dan de scores op Fase 1 en Fase 2. Het overall gemiddelde ligt op 2,32 (dat wil zeggen tussen 'redelijk' en 'goed') en 36% van alle gezinsmanagers heeft hier een 'goed' of hoger beoordeling. Dit wordt mogelijk verklaard door de lagere beoordeling van de programmatrouw bij het uitvoeren van FFPS fase 3. In vergelijking met vorig jaar ligt het gemiddelde hier wat lager, maar mogelijk komt dit doordat de GRM inmiddels bij JBRA organisatiebreed wordt toegepast en niet alleen gekeken is naar de gezinsmanagers uit cohort 1 en cohort 2. Het totale aantal GRMs is toegenomen, hetgeen de gemiddelde score eveneens beïnvloed, aangezien een gemiddelde vaak meer naar het midden schuift bij meer scores.

Tabel x Overall adherence scores GRM in Washington state

Jaren sinds implementatie	Schaal	N	M	SD
1	Overall: vraag 30	322	2,74	.60
2	Overall: vraag 30	501	2,78*	.52
3	Overall: vraag 30	271	2,95*	.48

Bron: Rowland, 2009.

Tabel x Overall adherence scores GRM bij JBRA

Jaren sinds implementatie	Schaal	N	M	SD
1 (2012)	Overall: vraag 30	4	2,25	.50
2 (2013)	Overall: vraag 30	76	2,24	.54
	Fase 1	107	2,61	.35
	Fase 2	107	2,69	.41
	Fase 3	107	2,09	.81
	1 t/m 30	107	2,60	.29
3 (2014, tm april)	Overall: vraag 30	57	2,35	.55
	Fase 1	57	2,61	.37
	Fase 2	57	2,73	.53
	Fase 3	57	2,44*	.56
	1 t/m 30	57	2,69	.34

* sign. $p < .01$

Ontwikkeling op programmatrouw

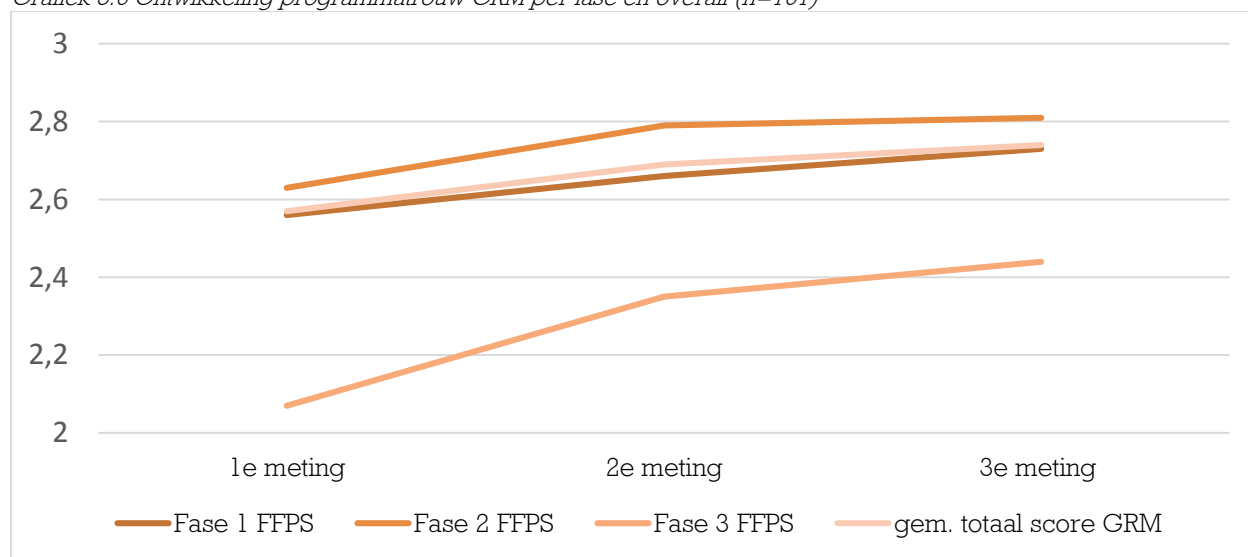
In bijlage III staat een overzicht van de gemiddelde scores per vraag op de eerste ingevulde GRM en op de tweede ingevulde GRM. Zowel de gemiddelde score als het percentage gezinsmanagers dat goed of hoger scoorde is toegenomen wanneer de GRM voor de tweede keer is ingevuld. Echter, er is alleen een significante toename van de programmatrouw op de vragen:

- GRM5: Gebruikt de gezinsmanager de change meaning technieken?
- GRM10: Implementeert de GM een gezinsgericht plan van aanpak?
- GRM21: Gebruikt de gezinsmanager de FFPS modelprincipe als de primaire bron om tot een beslissing te komen?
- GRM30: Overall toepassing FFPS

Wanneer gekeken wordt naar de schalen van de GRM is te zien dat in 2014 positiever wordt gescoord op schaal 3 (generalisatie en borging) dan in 2013. Op de overige schalen is (nog) geen significant verschil waar te nemen, wel een trend. Echter, de GRMs uit 2014 zijn alleen de GRM's tot en met april 2014. Wanneer de positieve trend zich voortzet, worden significante verbetering verwacht.

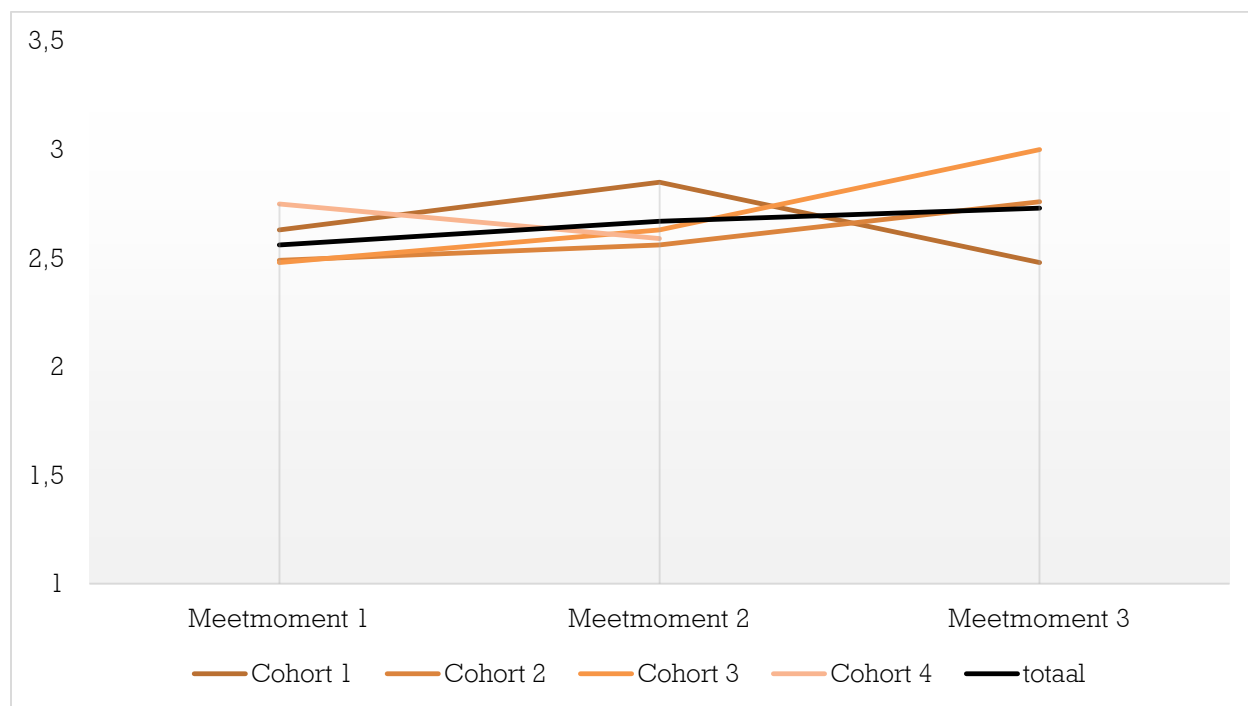
In grafiek 3.6 staat de gemiddelde score op de drie fasegerichte schalen van de GRM per maand. Te zien is dat de scores voor de vragen over fase 3 het laagst zijn. Wel is hier een positieve ontwikkeling te zien.

Grafiek 3.6 Ontwikkeling programmatrouw GRM per fase en overall (n=161)

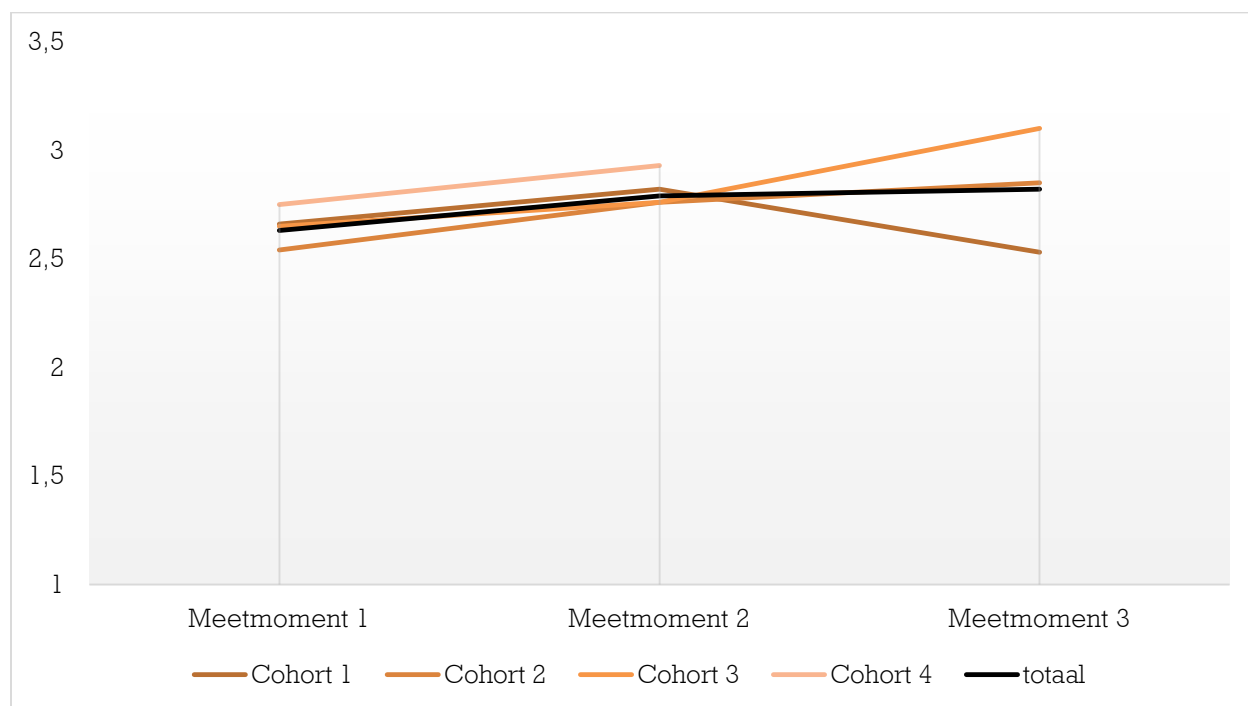

Grafiek 3.7 Ontwikkeling GRM scores Fase 1 per cohort

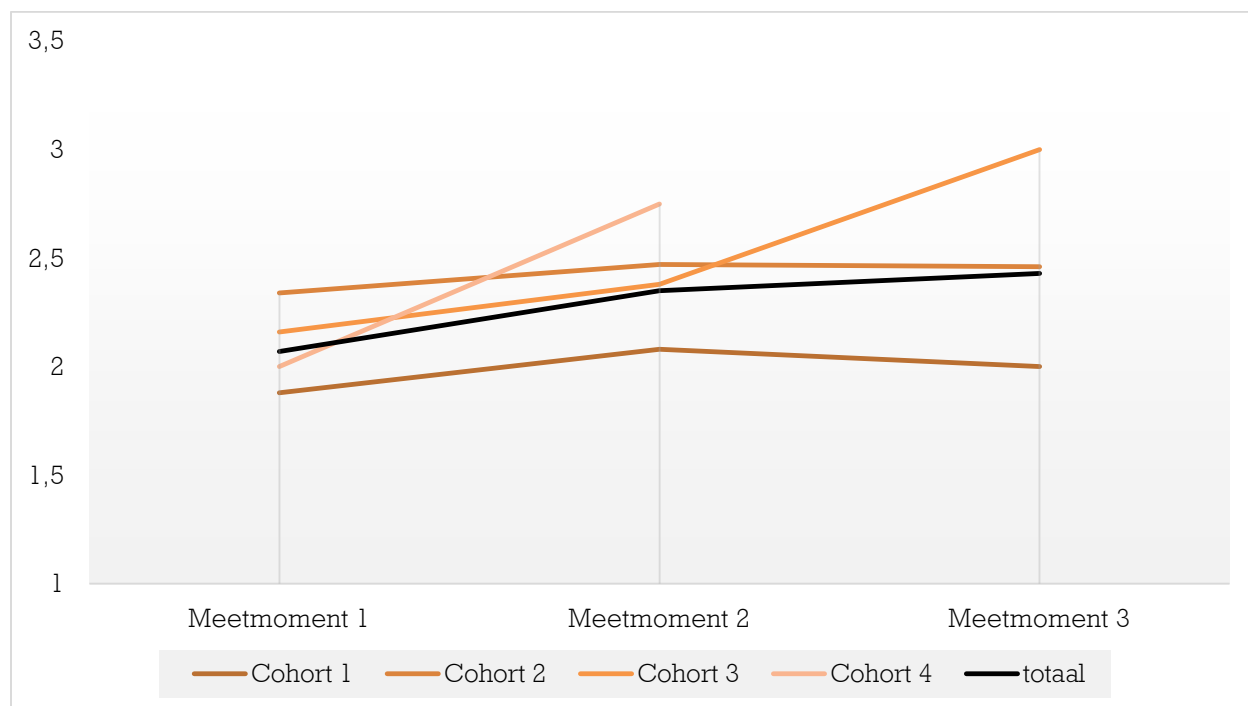

Grafiek 3.8 Ontwikkeling GRM scores Fase 2 per cohort

Grafiek 3.9 Ontwikkeling GRM scores Fase 3 per cohort

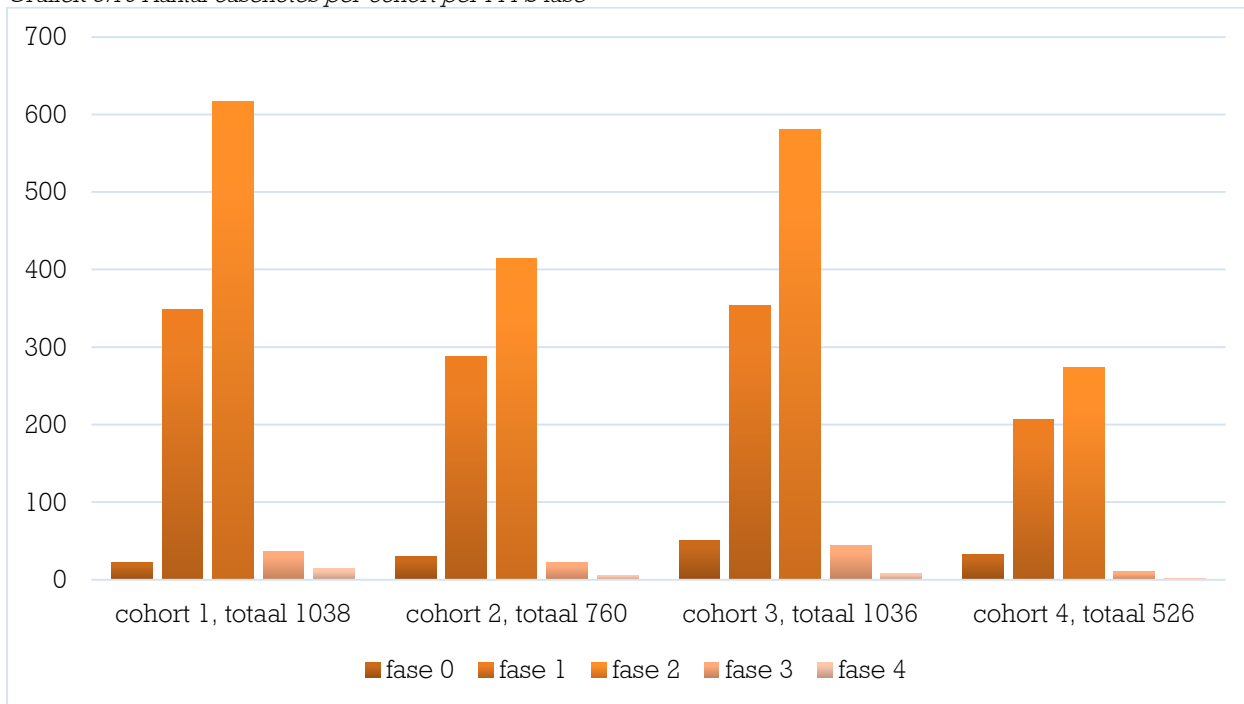

Casenotes

Tegelijkertijd met het digitaliseren van de programmatrouwinstrumenten, zijn ook de casenotes gedigitaliseerd. Tussen april 2013 en april 2014 zijn in totaal 3376 casenotes geschreven.

De meeste casenotes zijn geschreven over een gesprek uit FFPS fase 2 (56%) en daarna FFPS fase 1 (36%). Vorig jaar waren de meeste casenotes gericht op gesprekken uit fase 1 (44%) en fase 2 (41%). Over gesprekken uit FFPS fase 3 worden, net als vorig jaar de minste casenotes geschreven. Daarnaast worden enkele casenotes geschreven over gezinnen in de zogeheten fase 4, dit zijn voogdijzaken.

Grafiek 3.10 Aantal casenotes per cohort per FFPS fase

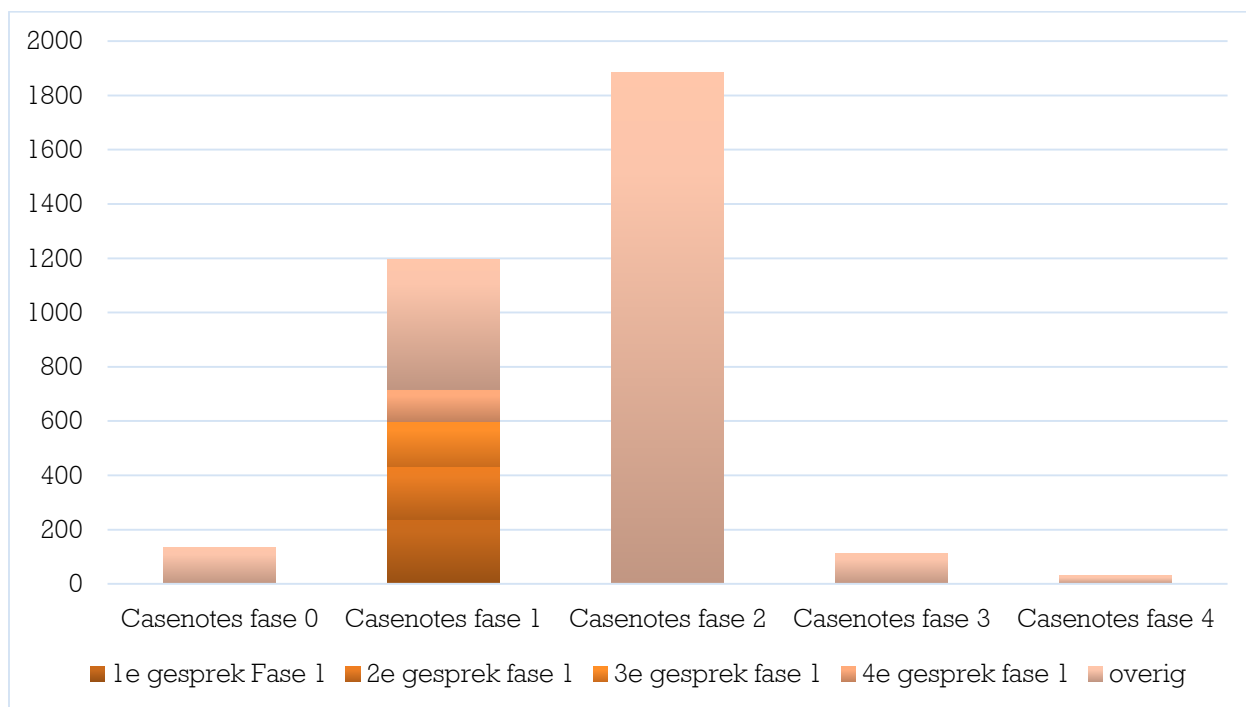

Van alle 1196 casenotes over fase 1, waren de meeste (60%, n=717) gericht op de eerste gezinsgesprekken. Over gesprek 1 zijn 238 casenotes (20%) geschreven, over gesprek 2 zijn dit er 195 (16%), over gesprek 3 zijn er 166 casenotes (14%) en gesprek 4 zijn er 118 casenotes (10%).

Grafiek 3.11 Totaal aantal casenotes naar FFPS fase

De score op de veiligheidslijn was in deze Fase 1 gesprekken gemiddeld 4,3 ($M=4,31$, $SD=1,05$, min. 1 en max. 7). De score op de centrale lijn was in Fase 1 gemiddeld 3,8 ($M=3,80$, $SD=1,31$, min.0 en max.7). In fase 2 was de gemiddelde score op de veiligheidslijn 4,5 ($M=4,52$, $SD=1,04$, min. 1 en max.8). De gemiddelde score op de Centrale lijn lag in fase 2 –logischerwijs- al wat hoger dan in Fase 1, namelijk net boven de 4 ($M=4,17$, $SD=1,06$, min. 0 en max 8). In Fase 3 zijn de gemiddelde scores van beide metingen wederom toegenomen. Op de veiligheidslijn wordt gemiddeld een 5,5 gescoord ($M=5,52$, $SD=1,21$, min. 2 en max.9) en op de Centrale lijn net iets lager ($M=5,26$, $SD=1,19$, min. 2 en max. 9).

Uit een kwalitatieve analyse van de eerste 500 casenotes (periode voorjaar 2013) blijkt het bij 39 casenotes (8%) niet om een daadwerkelijk gezinsgesprek of uitvoerdersoverleg te gaan. Het ging hier om een telefonisch gesprek met een gezinslid of de casenote werd geschreven als voorbereiding op een gesprek. Uit analyse van de 500 laatste casenotes (periode maart en april 2014) blijkt bij 73 casenotes (15%) het te gaan om een voorbereiding van een gesprek, een telefonisch gesprek, mailcontact of een ander soortige inbreng.

Casenotes zijn bedoeld om te reflecteren op daadwerkelijk toegepast gedrag van de gezinsmanager ten behoeve van het gezin. Hiervoor is het noodzakelijk om terug te blikken op een concreet gezinsgesprek. Het schrijven van een casenote ter voorbereiding (met als doel vast te focussen op ‘in welke fase zit ik met dit gezin?’ en ‘aan welke doelen ga ik werken?’) is niet verkeerd, echter reflectie op het toepaste gedrag en de uitwerking daarvan (en wat zou je anders hebben kunnen doen?) is dan niet mogelijk.

3.3.3 Conclusie

Bijna alle basisteams zijn de FFPS programmatrouw instrumenten BIC en Adherence gaan gebruiken. De GRM is in de helft van de teams gebruikt, voor ongeveer een derde van alle

gezinsmanagers. Casenotes worden in alle teams geschreven, er is een lichte stijging van het aantal casenotes dat maandelijks wordt geschreven. Echter, in verhouding met het totaal aantal gezinsmanagers ligt het aantal nog beneden de verwachting.

De gemiddelde FFPS programmatrouw scores zijn 'matig' tot 'goed', hetgeen overeenkomt met 25-75% toepassing FFPS. De gemiddelde scores op de GRM voor fase 1, fase 2, algemene FFPS vaardigheden en totaal liggen boven de 2, dus minimaal hoger dan 25-50% toepassing FFPS. De gemiddelde score op de GRM voor fase 3 ligt onder de 2 (minder dan 25-50% toepassing FFPS). Tevens is gekeken naar de ontwikkeling van de programmatrouw scores. Geen vooruitgang van scores is zichtbaar op de BIC en Adherence op organisatieniveau. Op de GRM is wel vooruitgang waar te nemen. Met name ten aanzien van fase 3. Wel lijkt FFPS fase 3 extra aandacht nodig te hebben, de scores ten aanzien van deze fase zijn het laagst en ook worden hier bijna geen casenotes over geschreven.

4. Conclusie uitvoering GGW

Jeugdbescherming regio Amsterdam is in 2012 begonnen met het structureel onderzoeken van de uitvoering van het Generiek Gezinsgericht Werken (GGW). In 2011 is de implementatie hiervan gefaseerd gestart. Dit implementatieproces omvatte niet alleen de invoering van een inhoudelijk nieuwe werkwijze voor de gezinsmanagers, maar ook een grote omslag in het leren en denken. Binnen GGW benaderen gezinsmanagers – anders dan voorheen - het werk aan de hand van het principe van 'waardewerk' en het zoeken zij naar oorzaken van systeemcondities en pakken die systematisch aan, in tegenstelling tot het vinden van ad hoc oplossingen. Het eigen maken van deze uitgangspunten, is een voorwaarde voor een succesvolle implementatie van GGW.

In het najaar van 2013 zijn de eerste resultaten over de uitvoering van GGW uitgebracht. Dit onderzoek is voortgezet in 2013 en 2014 en uitgebreid naar alle basisteams, om zo de uitvoering van GGW in de gehele organisatie inzichtelijk te maken. Door langere tijd de gegevens te verzamelen en analyseren zal duidelijk worden of en waar trends of stagnaties zijn waar te nemen.

In deze conclusie wordt de onderzoeksvraag beantwoord ten aanzien van de uitvoering van GGW en daarbinnen de uitvoering van de methodiek Functional Family Parole Service (FFPS). De bevindingen van de periode 2013-2014 zijn beschreven, maar deze worden ook beschreven in het licht van de resultaten van het voorgaande jaar. In het volgende hoofdstuk worden de bevindingen bediscussieerd en worden aanbevelingen gedaan ter verbetering van de uitvoering en de ondersteuning bij die uitvoering, en volgen suggesties voor vervolgonderzoek.

De toepassing van de centrale elementen van GGW is onderzocht door middel van dossieronderzoek in het najaar van 2013 en het voorjaar van 2014. Bekeken is in welke mate de elementen zijn terug te vinden in de rapportage en registratie en of er ontwikkelen te zien zijn in de uitvoering. Ook zijn alle FFPS programmatrouw instrumenten verzameld in het voorjaar van 2014. De bevindingen uit beide onderdelen zijn geïntegreerd en worden hieronder samengevat.

Wat gaat goed in de uitvoering van GGW:

- Gezinspatronen en thema's opnemen in het gezinsplan
- Aandacht voor het netwerk is wel in de gezinsplannen, daadwerkelijk betrekken van het netwerk bij het plan en het bespreken en inzetten van een EK-c echter nog niet.
- Beschermende en risicofactoren in het gezin in kaart brengen in gezinsplan aan de hand van de Pedagogische Visie (in het schema veiligheid).
- Gebruik van LIRIK bij aanvang als risicotaxatie.
- Formuleren van een einddoel (Centrale Lijn) en doelen en afspraken.
- Gebruik van Centrale Lijn en Veiligheidslijn als instrumentarium om voortgang te volgen wordt door iedereen gebruikt, echter nog niet voldoende frequent.
- De meeste teams gebruiken de programmatrouwinstrumenten BIC en Adherence. De GRM wordt in ongeveer de helft van de teams gebruikt.

Wat gaat nog niet goed in de uitvoering van GGW:

- Het lukt bij een kwart van de gezinnen om binnen een week op huisbezoek te gaan
- Bij nog eens een derde van de gezinnen lukt dit binnen twee weken
- Bij het eerste huisbezoek is niet vaak het hele gezin aanwezig
- De frequentie van het face-to-face contact met het gezin in fase 1 is laag of bleek onduidelijk uit de registratie

- Het bespreken en inzetten van een EK-c is niet uit de metingen en het gezinsplan te halen.
- Samenhang in het plan van aanpak tussen beschermende en risicofactoren, einddoel (centrale lijn) en doelen nog niet altijd coherent.
- Het organiseren van uitvoerdersoverleggen en het gezin hierbij aanwezig laten zijn is niet duidelijk.
- Bij cohort 4 worden doelen nog niet voldoende specifiek (SMART) geformuleerd
- De frequentie van het gebruik van FFPS instrumenten en het regelmatig schrijven van casenotes blijft nog achter bij de bedoeling. Wel zijn er grote verschillen tussen basisteams en individuele gezinsmanagers.
- Gesprekken die middels een casenote worden beschreven of ingebracht in supervisie en beoordeeld op basis van de BIC zijn regelmatig gesprekken die niet (reeds) daadwerkelijk hebben plaatsgevonden of die niet face-to-face (maar telefonisch) hebben plaatsgevonden.

Gezinsgericht werken en verbinden en motiveren

Het betrekken gezinsleden bij gezinsgesprekken wordt vaak als 'goed' gescoord op GRM, echter de BIC laat zien dat er lage scores zijn ten aanzien van het zien van jongere en het gezin. Slechts in de helft van de ingebrachte en besproken zaken heeft de gezinsmanager de jeugdige en het gezin ook daadwerkelijk gezien. Ook het dossieronderzoek laat zien dat het gemiddelde aantal face-to-face contacten en huisbezoeken per gezin nog laag is. Wel is er in het plan aandacht voor het hele gezin(systeem) en worden meestal alle gezinsleden betrokken. De gesprekken met het hele gezin zijn een belangrijk aandachtspunt. Het is dé voorwaarde om GGW goed te kunnen toepassen.

Relationele focus

In het gezinsplan wordt het kopje 'gezinspatronen en thema's' bijna altijd ingevuld. Hier worden de gezinspatronen en thema's beschreven. De kwaliteit van deze patronen is niet bekend. Uit het FFPS instrumentarium blijkt dat het begrip van de relationele functies aanwezig is bij de gezinsmanagers, maar dat het effectief toepassen van deze inzichten nog te wensen over laat. Nu tevens blijkt dat het aantal gezinsgesprekken en huisbezoeken achter blijft bij de bedoeling, is het niet verwonderlijk dat het effectief toepassen van deze relationele functies nog onvoldoende is. De gezinsmanagers lijken onvoldoende momenten te hebben waarop zij deze patronen en thema's kunnen ontdekken en analyseren. Deze analyse is echter van cruciaal belang binnen het GGW werken. De relationele focus is de sleutel naar inzicht in de oorzaken van problemen in het gezin. Dit inzicht is nodig om passende interventies in te kunnen zetten, zodat deze interventies oorzaken van de patronen en problemen weg kunnen nemen.

Netwerk betrekken

Goede scores op de items over het betrekken van het gezin en ook het bredere netwerk, uit zowel dossieronderzoek als enkele items uit de GRM. Uit het dossieronderzoek blijkt dat de gezinsmanagers inderdaad inventariseren uit wie het netwerk rondom het gezin bestaat. Het daadwerkelijk betrekken van dit netwerk lijkt echter nog niet veel te gebeuren. Bij de doelen of afspraken worden personen uit het netwerk nauwelijks ingezet en het bespreken en inzetten van Eigen Kracht-conferenties is ook amper terug te vinden in de GGW module en/of het gezinsplan.

Volgen voortgang in gezin

Betrokken ketenpartners worden in het gezinsplan in kaart gebracht. De inzet van Uitvoerdersoverleggen (UVO's) staat echter niet altijd duidelijk in de gezinsplannen of GGW module geregistreerd. Bij slechts een klein deel van de gezinnen is duidelijk dat er minimaal 1

UVO is georganiseerd. Indien dit werd georganiseerd, was het gezin hier vaak bij aanwezig. De voortgang van het gezin op de centrale lijn wordt bijgehouden, evenals de voortgang op de veiligheid in het gezin. Volgens de GRM scores scoort het grootste deel van de gezinsmanagers dan ook 'goed' of hoger op vragen over het volgen van de voortgang en het ondersteunen van het gezin. Bijna alle gezinsmanagers gebruiken de Veiligheidslijn en Centrale Lijn in de GGW module hiervoor.

Focus op veiligheid kind(eren)

Uit het dossieronderzoek blijkt dat Pedagogische Visie om zorgen en krachten te structureren goed wordt gebruikt. Ook de LIRIK wordt bij aanvang van de betrokkenheid gebruikt om een risico inschatting te maken. De veiligheidslijn wordt door de gezinsmanagers gebruikt om (voortgang) de situatie inzichtelijk te maken. In het FFPS instrumentarium worden geen expliciete onderwerpen t.a.v. het inschatten van het risico op onveiligheid gesteld. Wel wordt in de BIC gevraagd naar het risicobeginsel, dat wil zeggen in hoeverre de intensiteit van de begeleiding is afgestemd op het aanwezige risico op onveiligheid. Hier wordt door het merendeel van de gezinsmanagers aan voldaan, aldus hun senior.

Ontwikkelingen in de uitvoering

Dit rapport is een tweede rapport over de uitvoering van GGW bij Jeugdbescherming. In het eerste rapport is de uitvoering van GGW bij de eerste twee cohorten van teams in kaart gebracht. Ontwikkelpunten uit het vorige rapport (2013) waren de huisbezoeken, gezinsgesprekken en relationele functies. Deze cruciale voorwaarden voor een geslaagde begeleiding door Jeugdbescherming zijn nu nog steeds de onderdelen van het GGW die onvoldoende worden uitgevoerd, ditmaal gebaseerd op gegevens uit de hele organisatie.

Opvallend in de gegevens uit het huidige dossieronderzoek is dat er geen verbetering in de uitvoering van GGW zichtbaar wordt. Er lijkt geen vooruitgang te zijn ten aanzien van de uitvoering van de centrale elementen van GGW in deze periode. In het vorige rapport (2013) was wel een verbetering zichtbaar bij cohort 1. Nu lijkt deze toename van de programmatrouw zoals onderzocht door middel van het dossieronderzoek te zijn gestagneerd/ gestabiliseerd.

Wel is er een positieve ontwikkeling waargenomen in de FFPS programmatrouw. De uitvoering van de FFPS methodiek is in kaart gebracht door de senior gezinsmanagers door middel van de instrumenten GRM, BIC en Adherence. Het instrumentarium wordt in toenemende mate en in bijna alle basisteams wordt gebruikt. De scores nemen gestaag toe. Uit de gegevens bleek dat de programmatrouw in FFPS fase 3 het minst hoog is, maar dat deze wel toeneemt. Het afspreken met kinderen en hun gezinnen blijft echter nog onvoldoende te worden gedaan.

Discussie en aanbevelingen

Beperkingen onderzoek

Dit rapport gaat over de uitvoering van GGW bij JBRA tussen de zomer van 2013 en de zomer van 2014. Hoewel het onderzoek groot is van opzet, ken het ook enkele beperkingen. Deze worden hier toegelicht. Zoals beschreven in hoofdstuk 1 omvat GGW naast een inhoudelijke werkwijze ook proces- en systeemelementen. Dit onderzoek richt zich alleen op die centrale elementen van GGW die betrekking hebben op het inhoudelijke werkproces van de gezinsmanagers. Hoewel proces- en systeemelementen van GGW onlosmakelijk met de inhoud verbonden zijn, zijn deze elementen hier buiten beschouwing gelaten. Ook het raamwerk van principes is niet expliciet aan de orde gekomen. Dit kon vanwege de opzet (dossieronderzoek en instrumenten) niet in kaart worden gebracht. Deze elementen worden wel geanalyseerd in de interne (en externe) kwaliteitsaudits die jaarlijks bij JBRA worden gehouden, waarbij gegevens worden verzameld op basis van observaties en interviews.

Het dossieronderzoek is verricht in samenwerking met verschillende studenten van de Hogeschool van Amsterdam, in het kader van hun minor of afstudeerproject. Om een zo groot mogelijke mate van overeenstemming te bereiken bij het coderen van de dossiers zijn de studenten getraind in het werken met een codesheet en zijn gedurende de periode van dataverzameling regelmatig dossiers dubbel gecodeerd en gezamenlijk besproken. Tevens waren de studenten op gelijke tijden aanwezig, zodat overleg mogelijk was. Desondanks zal er geen totale uniformiteit zijn geweest bij het coderen.

De informatiebronnen bij dit onderzoek betroffen de gezinsrapportages en GGW registratie module. Of de registratie een correct beeld geeft van de daadwerkelijke toepassing van de elementen is niet met zekerheid te zeggen, nu de uitkomsten van interne audits van JBRA wijzen op een discrepantie tussen werkelijkheid en geregistreerde werkelijkheid. Toch is het belangrijk om te kijken naar de geregistreerde werkelijkheid, omdat binnen het GGW werken het up to date houden van registratie belangrijk wordt geacht. Niet alle gezinnen kunnen worden besproken in het wekelijkse teamoverleg, vandaar dat moet kunnen worden teruggevallen op de registratie in geval van uitval van een collega zonder dat daarbij informatie verloren gaat. De geregistreerde werkelijkheid geeft echter op zichzelf ook een duidelijk beeld welke elementen wel en nog niet duidelijk uitgevoerd worden. Gedurende de looptijd van dit onderzoek zijn wel enkele registratiewerkshops georganiseerd voor de gezinsmanagers, waardoor onduidelijkheid over de registratie verminderd zou worden en wellicht bovengenoemde discrepantie verkleind is.

Het rapport uit 2013 over de uitvoering van GGW richtte zich zowel op nieuw aangemelde gezinnen (pure GGW trajecten) en op zogeheten *oude* gezinnen (gezinnen die al werden begeleid voor de implementatie van GGW). Destijds was de populatie nieuwe gezinnen namelijk te klein om op basis daarvan gedegen uitspraken te kunnen doen. Dit huidige rapport is alleen gericht op gezinnen die zijn aangemeld nadat gestart was met de implementatie van GGW, zodat een beeld wordt gegeven van de toepassing van GGW in gezinnen die vanaf de start op deze wijze zijn benaderd. Door dit verschil in gekozen populatie is niet altijd een betrouwbare vergelijking met de resultaten uit 2013 te maken. Tevens moet worden opgemerkt dat ongeveer een derde van de gezinnen bij JBRA al begeleid werd voor de start van implementatie van GGW. Dit is een aanzienlijk deel van de populatie.

Ook de wisselingen van (senior) gezinsmanagers en teammanagers tussen teams en regio's verdient opmerking. In de periode van dit onderzoek (oktober 2013 tot mei 2014) zijn verschillende (senior) gezinsmanagers en teammanagers gewisseld van basisteam. Deze

verschuivingen in teamsamenstelling vonden niet alleen binnen regio's (en dus binnen het inrolcohort) maar ook daartussen plaats. Dit kan het beeld door de verdeling in cohorten enigszins vertekenen.

Een laatste opmerking ten aanzien van het onderzoek betreft de analyse van het FFPS instrumentarium. Momenteel wordt het bestaande FFPS kwaliteitsinstrumentarium gebruikt, dit dekt inhoudelijk niet het hele GGW werkproces (zie de aanbevelingen voor uitbreiding). Positief is wel dat het instrumentarium ten opzichte van vorig jaar vaker is gebruikt; in bijna alle teams worden de programmatrouw metingen gedaan door de senior gezinsmanager en de gezinsmanagers schrijven steeds meer casenotes. Tegelijkertijd zijn de verzamelde gegevens van betere kwaliteit van vorig jaar, want door de digitale registratie van deze scores waren er geen missende waarden meer en is de kans weggenomen is dat er fouten zijn gemaakt tijdens het invoeren.

Aanbevelingen

Dit rapport biedt inzicht in de stand van zaken en de ontwikkeling van de uitvoering van GGW bij JBRA. Ter bevordering van het continue leerproces van JBRA worden op basis van dit onderzoek naar de uitvoering van GGW verschillende aanbevelingen gedaan. De komende sectie bevat aanbevelingen ten aanzien van 1) de uitvoering van GGW, 2) de ondersteuning bij GGW en voor 3) vervolgonderzoek.

- 1) Voor de (senior) gezinsmanagers is er een aantal verbeterpunten voor de uitvoering van GGW. De bedoeling van het GGW lijkt duidelijk en kennis hierover ook, maar de uitvoering moet de komende tijd gestimuleerd worden. De aanbevelingen richten zich op elementen uit
  - a) FFPS fase 1 'verbinden en motiveren': meer focus op het op huisbezoek gaan en het hele gezin aan tafel krijgen, het effectief toepassen van de relationele functies om het gezin te begrijpen en oorzaken van gedrag duidelijk te krijgen, en het (goed) gebruiken van de change meaning technieken om negativiteit in het gezin te verminderen;
  - b) FFPS fase 2 'ondersteunen en volgen': organiseren van uitvoerdersoverleggen waarbij het gezin aanwezig is, op een family focused wijze het gezin volgen, het regelmatig gebruiken van de Centrale lijn en Veiligheidslijn in de GGW module om de voortgang en veiligheid inzichtelijk te maken
  - c) FFPS fase 3 'borggen en generaliseren': meer aandacht voor deze fase van borging en generalisatie, en het programmatrouw uitvoeren hiervan.

De aanbevelingen ten aanzien van de uitvoering van GGW zijn gericht aan de (senior) gezinsmanagers, maar zeker ook bedoeld voor de teammanagers en gedragsdeskundigen. Alle expertise in het team kan en moet worden aangewend om de uitvoering verder te verbeteren. Hierbij zijn niet alleen de aanbevelingen op zichzelf relevant, maar juist de samenhang tussen de verschillende onderdelen van deze aanbevelingen is van cruciaal belang. Alleen wanneer gezinsmanagers op huisbezoek gaan en daarbij het hele gezin spreken, biedt dit de mogelijkheid om relationeel gefocust te zijn. Deze relationele focus en aandacht voor de relationele functies in een gezin vormen de basis voor een goede analyse van de risico- en beschermende factoren in een gezin en leggen de oorzaken van de problemen en patronen bloot. Pas zodra de oorzaken duidelijk zijn van de problemen en het in stand blijven daarvan, kan de gezinsmanager interventies inzetten die hierbij aansluiten.

Gezinsmanager zullen vasthoudender moeten zijn in het maken van afspraken met het hele gezin(systeem), zodat daadwerkelijk gezinsgesprekken plaatsvinden. Tegelijkertijd vraagt dit flexibiliteit van gezinsmanagers in hun agenda.

Het effectief leren toepassen van de relationele functies vraagt niet zozeer om kennis, maar om goede analyse en het oefenen hiermee. Dit kan tijdens het basisteamoverleg plaatsvinden, maar ook kunnen gezinsmanager elkaar op andere momenten pullen om een analyse te checken bij een collega. Ook het toepassen van *change meaning* technieken kan met collega's geoefend worden, maar effectiever is het om in de praktijk hiermee te oefenen, dus in gesprek met het gezin.

Daarnaast is registreren van het werk een aandachtspunt. Het contact met het gezin om voortgang en veiligheid te monitoren bestaat niet alleen uit het daadwerkelijke contact met het gezin, maar ook uit de registratie van de voortgang en veiligheid in de rapportage en bijbehorende metingen. Niet alleen de gezinsmanagers zijn hiervoor verantwoordelijk, het team kan elkaar onderling hier ook scherp op houden, bijvoorbeeld tijdens het basisteamoverleg wanneer het dashboard of het gezinsplan op het scherm in de vergaderkamer wordt geopend.

Ook is meer aandacht nodig voor de uitvoering van FFPS Fase 3, dat wil zeggen voor het borgen en generaliseren van behaalde veranderingen. Deze laatste fase is belangrijk om een gezin verder te kunnen laten gaan zonder begeleiding van Jeugdbescherming Regio Amsterdam zodra het kind veilig is. Het uitgangspunt is om zodra de veiligheid van het kind is gerealiseerd, een intensieve fase in te gaan waarin het gezin de veranderingen bestendig en de gezinsmanager het gezin ondersteund om de gemaakte veranderingen ook in andere situaties toe te passen. In het basisteamoverleg kan door de senior gezinsmanager en de teammanager meer aandacht gegeven worden aan fase 3, bijvoorbeeld door meer gesprekken in te (laten) brengen uit deze fase. Tot nu toe zijn er nauwelijks casenotes over fase 3 geschreven. Expliciete aandacht voor wat de gezinsmanager doet en kan doen in deze fase kan bijdragen aan het effectiever werken in deze fase.

- 2) De systematische ondersteuning bij en borging van GGW en FFPS krijgen continu aandacht in het wekelijkse basisteamoverleg met casuïstiekbespreking en ook het parallel lopende overleg tussen de senior gezinsmanagers onderling. De senior gezinsmanager als supervisor in het team met de duidelijke taak in het team om de methodische supervisie en ondersteuning te faciliteren lijkt een belangrijke factor om uitvoering te stimuleren en borgen. De uitvoering van GGW en FFPS kan verder ondersteund worden door tijdens dit wekelijkse overleg twee zaken te (blijven) stimuleren.
  - a) Het gebruik van het FFPS programmatrouw instrumentarium neemt toe, maar nog steeds zal het gebruik gestimuleerd moeten worden om de GRM, BIC, Adherence score en het schrijven van casenotes gemeen goed worden voor alle gezinsmanagers en hen blijvend te ondersteunen in het leren toepassen van FFPS en GGW. Zodra het instrumentarium voldoende geïmplementeerd is, wordt beter inzichtelijk wat de kwaliteit van de uitvoering is en is er voldoende informatie om het leerproces van de gezinsmanagers te volgen. Het schrijven van casenotes zal gezinsmanagers helpen om voor zichzelf te reflecteren op het toegepaste gedrag in de gesprekken met gezinnen.
  - b) (Meer) gebruik te maken van directe observaties van de toepassing van FFPS om zo samen te reflecteren op concreet gedrag. Directe observaties zijn hiervoor noodzakelijk, dus wordt aanbevolen dat senioren en collega's mee gaan op huisbezoek, een one-way screen gebruikt wordt en dat gezinsmanagers video-opnamen maken om te gebruiken in supervisie.

Hiermee worden twee aandachtspunten ondervangen. Als eerste dat er nu nog vaak gesprekken besproken die of nog niet hebben plaatsgevonden óf niet face-to-face met jeugdige en gezin. Het is belangrijk dat (senior) gezinsmanagers elkaar aansporen om dit wél doen, zodat feedback gegeven kan worden op concreet gesprek en op concreet gedrag van

de gezinsmanager. Dit heeft het grootste leereffect. Indien nodig, kan de teammanager hier een sturende rol in hebben door bijvoorbeeld alleen daadwerkelijke gesprekken op de agenda te zetten.

Ten tweede zijn directe observaties een belangrijke bron om aandacht te kunnen besteden aan relationele functies in het gezin en oefenen met het expliciteren hiervan. Volgens GRM beschikken de gezinsmanagers wel over voldoende begrip van deze functies, maar het effectief toepassen blijft achter. Deze relationele focus is wel essentieel. Het uitvoeren van de centrale elementen van GGW is namelijk nauw onderling verbonden. Alleen indien de gezinsmanager op huisbezoek gaat en het hele gezin aan tafel weet te krijgen is het mogelijk om de relationele functies te verhelderen en effectief toe te passen. De teammanager, gedragsdeskundige en senior gezinsmanager in het team moeten samen optrekken om deze onderlinge verbondenheid van de centrale elementen van GGW te benadrukken. Alleen zo vindt een goede analyse plaats van de oorzaken van het probleemgedrag en kan de best passende hulp worden ingezet.

- 3) Voor vervolgonderzoek zijn er twee aanbevelingen. Op basis van het vorige rapport over de uitvoering van GGW (Busschers et al., 2013b) werden drie zaken aanbevolen; voortzetten van monitoring van de uitvoering, GGW theoretisch te onderbouwen en het instrumentarium aan te passen. De theoretische onderbouwing wordt momenteel afgerond en het monitoren van de uitvoering is middels dit onderzoek voortgezet en daarbij is de scope vergroot naar de gehele organisatie van JBRA.
  - a) Voor nu staat het aanpassen van de FFPS programmatrouw instrumenten aan de GGW context als speerpunt op de agenda. De voorbereidingen zijn hiertoe zijn reeds gestart. Het huidige instrumentarium brengt de uitvoering van alleen FFPS in kaart, niet van GGW als geheel. Wenselijk is om het bestaande instrumentarium aan te passen zodat een volledig beeld van de uitvoering van GGW wordt gevormd op basis van reguliere input vanuit de basisteams zelf, zoals dat momenteel gebeurt op basis van het FFPS kwaliteitsinstrumentarium. Tegelijkertijd wordt dit instrumentarium gebruikt als hulpmiddel bij het geven van feedback, zodoende het leren en reflecteren op de uitvoering van GGW als onderdeel van het dagelijkse werk te stimuleren. De uitvoering van GGW hoeft niet meer middels dossieronderzoek gevolgd te worden zodra dit instrumentarium aangepast is, daar het dan onderdeel is van het dagelijkse werk. Wel is het belangrijk om op individueel, team en organisatieniveau gebruik en uitkomsten van dit instrumentarium te volgen.
  - b) Het tweede speerpunt is onderzoek naar de resultaten en effecten van GGW. Alle teams van JBRA zijn nu volop met GGW aan het werk en op korte termijn wordt een nieuwe registratiemodule (WIJZ) geïmplementeerd. Dit biedt een mooi aanknopingspunt voor de integratie van nieuwe of aangescherpte metingen ten behoeve van een effectonderzoek. Bijvoorbeeld ten aanzien van uitvoerdersoverleggen en gezinsgesprekken zou een betrouwbaarder beeld verkregen kunnen worden wanneer explicieter wordt opgenomen of en wanneer ze georganiseerd worden.

Bij een effectonderzoek is het belangrijk om expliciet aandacht te blijven schenken aan de uitvoering van GGW, niet alleen door dit in kaart te brengen maar tevens door hierop te reflecteren en zodoende de programmatrouw te stimuleren. Zoals de conclusies en aanbevelingen in dit rapport weergeven, verdient de kwaliteit van de uitvoering verbetering. Dit kan worden gestimuleerd door een effectonderzoek zodanig in te richten dat het een lerend effect heeft voor de professionals, onder meer door hen inzicht te geven in hun eigen (invloed op) effectiviteit.

Literatuur

Alexander, J. F., & Robbins, M. S. (2010). Functional family therapy: A phase-based and multi-component approach to change. In R. C. Murrihy, A. D. Kidman & T. H. Ollendick (Eds.), *Clinical handbook of assessing and treating conduct problems in youth*. (pp. 245-271). New York, NY US: Springer Science + Business Media.

Argyris, C., & Schon, D. (1978). *Organizational Learning: A theory of action perspective*. Reading MA: Addison-Wesley. ISBN 0-201-00174-8.

Argyris, C. (1991). Teaching smart people how to learn. *Harvard Business Review*

Boendermaker, L., Boomkens, C., Goense, P.B., & Steffens, H. (2012). *De implementatie van MDFT bij Spirit in Amsterdam. Procesevaluatie over de periode 2010-2011*. Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam.

Boendermaker, L., Boomkens, C., & Boering, T. (2013). *Basismethodieken en interventies in de Amsterdamse jeugdzorg. Invoering en borging in de praktijk*. Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam.

Busschers, I., Dinkgreve, M., & Boendermaker, L. (2013a). *Wat is Generiek Gezinsgericht Werken? Vaststellen van de centrale elementen van de basismethodiek Generiek Gezinsgericht Werken bij Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam*. Amsterdam: Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam.

Busschers, I., Dinkgreve, M., & Boendermaker, L. (2013b). *Uitvoering centrale elementen Generiek Gezinsgericht Werken. Werken met gezinnen bij Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam*. Amsterdam: Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam.

Carroll, C., Patterson, M., Wood, S., Booth, A., Rick, J., & Balain, S. (2007). A conceptual framework for implementation fidelity. *Implementation Science*, 2(40).

Coret, M., Felser, C., & Schreel, A., (2014). *Weten hoe het werk werkt. De Vanguard methode voor managers*. Alphen aan de Rijn: Vakmedianet Management B.V.

Felser, C. (2011). Dienstverlening vanuit Systemdenken. *M&O*, 3, p.17-35.

Fixsen, D. L., Naoom, S. F., Blase, K. A., Friedman, R. M., & Wallace, F. (2005). *Implementation research. A synthesis of the literature*. National Implementation Research Network.

Hoeve, M. ten. (2014). *Thesis: FFPS programmatrouw*. Leiden: Hogeschool Leiden.

Kopp, D. (2011). *Functional family probation services (FFPS). bureau jeugdzorg agglomeratie amsterdam*. Unpublished manuscript.

Hogue, A., Henderson, C. E., Dauber, S., Barajas, P. C., Fried, A., & Liddle, H. A. (2008). Treatment adherence, competence, and outcome in individual and family therapy for adolescent behavior problems. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 76(4), 544-555.

Lucenko, B., Mancuso, D. & Felver, M. (2011). Effects of Functional Family Parole on Rearrests and Employment for Youth in Washington State, Juvenile Rehabilitation Administration, RDA Report, 2.34: Executive Summary, Olympia, 1-2.

Rist, M. (2011). Yolo County (California) Probation Department, Report to County Commissioners

Rowland, M. K. (2009). *Family-based reintegration: effective interventions for juveniles on parole*. Lfb Scholarly Pub Llc.

Schoenwald, S. K., Chapman, J. E., Sheidow, A. J., & Carter, R. E. (2009). Long-term youth criminal outcomes in MST transport: The impact of therapist adherence and organizational climate and structure. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 38(1), 91-105.

Tong Sang, M.N., De Wit, A.C., De Boer, M.D. Jongman, E. (2012). Functional Family Parole Services. Een onderzoek naar de effectiviteit van FFPS. Amsterdam: De Bascule.

Perepletchikova, F. (2009). Treatment integrity and differential treatment effects. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 16, 379-382.

Perepletchikova, F. (2011). On the topic of treatment integrity. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 18(2), 148-153.

Walker, J.S., & Bruns, E.J. (2006) Building on practice based evidence: using expert perspectives to define the wraparound process. *Psychiatric Services*, 57, 11, p.1579-1585.

Bijlage I: Codesheet dossieronderzoek

1. Gezinsgericht werken, onder andere:
  - a. één plan voor het hele gezin
  - b. wordt in kaart gebracht uit wie het kerngezin bestaat
  - c. alle gezinsleden betrekken in plan
  - d. zijn er afspraken met hele kerngezin

2. Verbinden en motiveren gezin:
  - a. aansluiten bij gezin:
    - duur tot eerste contact³
    - duur tot eerste huisbezoek
    - duur tot klik met gezin⁴
  - b. op huisbezoek gaan/eigen context cliënten
  - c. in gesprek met het hele kerngezin tegelijk

3. Intensief casemanagement
  - a. volgen voortgang (op centrale lijn en veiligheidslijn⁵)
  - b. inzetten van interventies
    - duur tussen datum van verwijzing⁶ en start hulpverlening
  - c. organiseren van uitvoerdersoverleggen
  - d. regelmatig contact met gezin

4. Planmatig werken⁷:
  - a. de Centrale Lijn komt voort uit zorgen en krachten
  - b. doelen komen voort uit risico en protectieve factoren, sluiten aan bij gezin, en
  - c. doelen zijn SMART geformuleerd.
  - d. doelen zijn in lijn met einddoel (centrale lijn)

5. Transparant werken:
  - a. wordt het gezin betrokken bij uitvoerdersoverleggen
  - b. werken met het plan op tafel

---

³ Het moment dat het eerste gesprek face-to-face met het gezin plaatsvindt. Dit is een huisbezoek.

⁴ Klik is het eerste moment dat de gezinsmanager het idee heeft dat hij/zij met het gezin mag praten over de zorgen en veiligheid.

⁵ Na elk contact of belangrijk moment wordt de voortgang op het werken aan de doelen geregistreerd door middel van een score tussen 1 en 10 op de Centrale Lijn. De Centrale lijn is het einddoel dat wordt gesteld, opdat de kinderen blijvend veilig zijn. De voortgang op het bereiken van dit doel wordt gevolgd en gevisualiseerd in een grafiek. Een zes is een voldoende, betekent dat het einddoel is gehaald en dat het casemanagement kan worden afgesloten.

De veiligheid van de kinderen in het gezin wordt constant door de gezinsmanager gevolgd. Het instrument hiertoe is de Veiligheidslijn. Na elk face to face contact met het gezin of indien informatie van derden iets doet met het beeld van de veiligheid geeft de gezinsmanager een score van 1 tot 10. Een 6 betekent veilig. Als de scores van de kinderen onderling verschillen, wordt de laagste score gebruikt of worden voor ieder kind apart een score gegeven.

⁶ De datum waarop voor de eerste keer een hulpaanvraag wordt gedaan. Bijvoorbeeld het moment dat een verwijzing met oplegger wordt verstuurd naar de zorgaanbieder of een aanvraag voor andere vorm van ondersteuning / hulp.

⁷ De gezinsrapportage is zodanig ingericht dat gezinsmanager planmatig moeten werken; er wordt gevraagd om een einddoel in te vullen en een vooropgezet schema vraagt om concrete doelen waarbij wordt aangegeven wanneer, wie wat moet doen.

6. Gericht op veilige ontwikkeling kind:
  - a. worden risico en protectieve factoren in kaart gebracht (d.m.v. Pedagogische Visie & Lirik) en wordt de veiligheid gemonitord
  - b. gebruik Lirik⁸ en invullen van conclusie t.b.v. huidige situatie, risico heden, risico toekomst
  - c. gebruik Pedagogische Visie⁹; zorgen en krachten in kaart brengen

7. Versterken eigen krachten/betrekken netwerk:
  - a. wordt gekeken of het gezin een netwerk heeft
  - b. wordt het netwerk betrokken bij doelen en
  - c. wordt EK-c besproken met gezin¹⁰
  - d. wordt EK-c ingezet

8. Relationale focus¹¹:
  - a. wordt het gezinspatroon/thema¹² in kaart gebracht

9. Borging en generalisatie van veranderingen
  - a. Vaststellen van veranderingen (doelen behaald)
  - b. Borgingsplan opstellen

10. Werken als één team¹³

---

⁸ De Lirik is een instrument voor gestructureerde risicotaxatie. De Lirik wordt minimaal twee keer per jaar ingevuld en is niet ouder dan 9 maanden. De Lirik wordt als PDF in de GGW module geregistreerd. De Lirik wordt verder afgenomen bij koerswijzigingen, verwijzingen, vragen over de veiligheid en bij start en evaluatie van een ondertoezichtstelling en afsluiten. De gezinsmanager vult de Lirik in op basis van de informatie die hij verzameld heeft in een gesprek met de ouders, het kind of andere betrokkenen. De vragen in de Lirik zijn bedoeld als aandachtspunten.

⁹ De Pedagogische Visie bevat een normenset die aangeeft wanneer een kind veilig is. De minimale veiligheid wordt afgemeten aan negen onderdelen.

¹⁰ De datum waarop de gezinsmanager met het gezin in gesprek gaat over de mogelijkheid om een Eigen Kracht-conferentie in te zetten. Of dit aan het begin, aan het eind of in het midden van het proces is, is afhankelijk van het gezin. Maatwerk staat altijd voorop. Een EK-c wordt altijd voorgesteld en ingezet, tenzij er zwaarwegende tegenargumenten zijn of als het gezin het bijvoorbeeld (nog) niet wil.

¹¹ De relationele functies van de gezinsleden worden vanuit FFPS belicht. Door nauwkeurig kennis te nemen van wat mensen zeggen en doen in een relatie, wordt duidelijk wie er meer invloed uitoefent of een stapje hoger staat in de relatie en wie meer reactief is of een stapje lager staat (hiërarchie). Ook wordt merkbaar of het gedrag van het gezin de personen dichter bij elkaar brengt of ze uit elkaar drijft (in contact staan vs. op afstand houden).

¹² Gezinspatronen / thema's zijn beschrijvingen van problematische patronen (gedrag, relaties, transgeneratieel, hulpverlening etc.) op zo een manier dat de nobele (maar zeer misplaatste) intenties van gezinsleden daarin beschreven zijn.

¹³ Over dit centrale element is geen informatie verzameld, omdat alleen de gezinsdossiers zijn bekeken. Hieruit kon geen informatie over het werken als één team worden gehaald.

Bijlage II: Overzicht per basisteam

Tabel II.1 Overzicht gebruik FFPS instrumentarium per team

TEAM		N	Min.	Max.	Gemiddelde score	Std. Deviation
	ADHERENCE	0				
	BIC	0				
	GRM	0				
	Casenotes	4				
	ADHERENCE	23	0,0	3,0	1,4	0,8
	BIC	23	1,0	8,0	6,4	1,6
	GRM	0				
	Casenotes	95				
	ADHERENCE	24	0,0	3,0	0,9	1,2
	BIC	24	0,0	8,0	4,3	2,7
	GRM	0				
	Casenotes	47				
	ADHERENCE	1	1,0	1,0	1,0	
	BIC	1	7,0	7,0	7,0	
	GRM	0				
	Casenotes	34				
	ADHERENCE	41	0,0	3,0	1,1	0,7
	BIC	41	1,0	8,0	5,1	1,8
	GRM	9			2,5	
	Casenotes	166				
	ADHERENCE	25	0,0	2,0	1,2	0,5
	BIC	25	2,0	8,0	5,1	1,6
	GRM	6	2,3	3,2	2,8	0,3
	Casenotes	213				
	ADHERENCE	1	0,0	0,0	0,0	
	BIC	1	4,0	4,0	4,0	
	GRM	0				
	Casenotes	5				
	ADHERENCE	17	0,0	2,0	0,6	0,7
	GRM	0	0,0	0,0	0,0	0,0

	Casenotes	59				
	ADHERENCE	8	0,0	3,0	1,4	0,9
	BICtotaal	8	2,0	8,0	4,1	1,9
	GRM	0				
	Casenotes	54				
	ADHERENCE	22	0,0	2,0	0,7	0,7
	BIC	22	1,0	8,0	4,7	2,1
	GRM	1	2,6	2,6	2,6	
	Casenotes	45				
	ADHERENCE	14	1,0	2,0	1,7	0,5
	BIC	14	4,0	8,0	6,7	1,4
	GRM	1	2,4	2,4	2,4	
	Casenotes	72				
	ADHERENCE	44	0,0	3,0	1,4	0,7
	BIC	44	2,0	8,0	6,1	1,5
	GRM	13	2,1	3,0	2,6	0,3
	Casenotes	85				
	ADHERENCE	66	0,0	3,0	1,7	0,8
	BIC	66	1,0	8,0	5,0	1,8
	GRM	20	2,3	3,1	2,7	0,3
	Casenotes	96				
	ADHERENCE	11	1,0	3,0	1,6	0,8
	BIC	11	3,0	8,0	5,5	1,7
	GRM	0				
	Casenotes	60				
	ADHERENCE	25	1,0	3,0	1,6	0,7
	BIC	25	3,0	8,0	5,9	1,2
	GRM	6	1,9	3,1	2,7	0,4
	Casenotes	95				
	ADHERENCE	14	1,0	2,0	1,4	0,5
	BIC	14	3,0	7,0	4,4	1,5
	GRM	6	2,3	3,0	2,7	0,3

		Casenotes	29				
	1	ADHERENCE	21	0,0	3,0	1,3	0,7
	5	BICtotaal	21	3,0	7,0	5,4	1,2
		GRM	0				
		Casenotes	54				
		ADHERENCE	8	1,0	2,0	1,5	0,5
		BICtotaal	8	3,0	8,0	5,5	2,0
		GRM	6	2,3	2,6	2,4	0,1
		Casenotes	66				
		ADHERENCE	18	0,0	3,0	1,7	0,8
		BICtotaal	18	3,0	8,0	5,5	1,6
		GRM	0				
		Casenotes	53				
		ADHERENCE	32	0,0	2,0	1,1	0,6
		BICtotaal	32	2,0	8,0	5,4	1,5
		GRM	10	1,8	3,1	2,6	0,3
		Casenotes	0				
		ADHERENCE	0				
		BIC	0				
		GRM	0				
		Casenotes	61				
		ADHERENCE	54	0,0	2,0	1,0	0,7
		BICtotaal	54	1,0	8,0	5,1	1,9
		GRM	8	2,1	3,1	2,5	0,3
		Casenotes	106				
		ADHERENCE	14	0,0	2,0	0,9	0,5
		BICtotaal	14	2,0	6,0	4,1	1,3
		GRM	0				
		Casenotes	46				
		ADHERENCE	12	1,0	2,0	1,4	0,5
		BICtotaal	12	3,0	7,0	5,5	1,3
		GRM	1	2,5	2,5	2,5	

		Casenotes	66				
	2	ADHERENCE	14	0,0	2,0	1,1	0,7
	3	BICtotaal	14	2,0	8,0	5,1	1,8
		GRM	14				
		Casenotes	67				
		ADHERENCE	4	1,0	2,0	1,5	0,6
		BICtotaal	4	4,0	5,0	4,5	0,6
		GRM	0				
		Casenotes	6				
		ADHERENCE	26	0,0	2,0	1,2	0,7
		BICtotaal	26	2,0	8,0	4,8	1,5
		GRM	0				
		Casenotes	126				
		ADHERENCE	19	1,0	3,0	1,3	0,6
		BICtotaal	19	4,0	8,0	5,7	1,4
		GRM	8	2,3	3,1	2,7	0,2
		Casenotes	139				
		ADHERENCE	33	0,0	2,0	0,9	0,8
		BICtotaal	33	1,0	8,0	4,6	1,9
		GRM	10	2,0	2,9	2,4	0,3
		Casenotes	155				
		ADHERENCE	39	0,0	3,0	1,3	0,9
		BICtotaal	39	2,0	8,0	5,4	1,5
		GRM	8	1,9	2,9	2,6	0,3
		Casenotes	229				
		ADHERENCE	15	0,0	2,0	1,0	0,5
		BICtotaal	15	3,0	8,0	4,9	1,5
		GRM	0				
		Casenotes	79				
		ADHERENCE	31	0,0	2,0	1,1	0,5
		BICtotaal	31	2,0	8,0	5,1	1,7
		GRM	10	1,9	3,0	2,5	0,3

	Casenotes	66				
	ADHERENCE	53	0,0	3,0	1,2	0,6
	BICtotaal	53	3,0	8,0	6,0	1,5
	GRM	10	1,5	3,2	2,7	0,5
	Casenotes	114				
	ADHERENCE	0				
	BICtotaal	0				
	GRM	0				
	Casenotes	73				
	ADHERENCE	0				
	BICtotaal	0				
	GRM	0				
	Casenotes	196				
	ADHERENCE	13	1,0	2,0	1,6	0,5
	BICtotaal	13	6,0	7,0	6,5	0,5
	GRM	0				
	Casenotes	50				
	ADHERENCE	23	0,0	3,0	1,7	0,6
	BICtotaal	23	5,0	8,0	6,7	1,1
	GRM	5	2,5	3,0	2,8	0,2
	Casenotes	63				
	ADHERENCE	22	1,0	3,0	2,8	0,5
	BICtotaal	22	5,0	8,0	7,9	0,6
	GRM	0				
	Casenotes	40				
	ADHERENCE	24	1,0	2,0	1,8	0,4
	BICtotaal	24	3,0	8,0	5,7	1,4
	GRM	8	2,0	3,1	2,5	0,4
	Casenotes	69				
	ADHERENCE	37	1,0	2,0	1,6	0,5
	BICtotaal	37	4,0	8,0	5,9	1,2

	GRM	9	2,5	2,9	2,8	0,1
	Casenotes	41				
	ADHERENCE	35	1,0	2,0	1,5	0,5
	BICtotaal	35	3,0	8,0	6,3	1,2
	GRM	7	2,1	2,9	2,7	0,2
	Casenotes	62				
	ADHERENCE	6	1,0	1,0	1,0	0,0
	BICtotaal	6	6,0	7,0	6,7	0,5
	GRM	6	2,7	3,2	2,9	0,2
	Casenotes	51				
	ADHERENCE	15	0,0	3,0	1,5	0,8
	BICtotaal	15	3,0	8,0	6,0	1,6
	GRM	0				
	Casenotes	45				
	Casenotes	93				

Bijlage III: Tabellen uitkomsten Global Rating Measure

Tabel III.1 GRM aantal, gemiddelde score en % scores 'goed' of hoger op meest recente GRM

	N	M (SD)	% GM score >3
FASE 1			
GRM1: Hoe goed is de GM in staat om de beschuldigingen en negativiteit te verminderen?	112	2,73 (0,5)	72%
GRM2: Creëert de GM een balanced alliance met al de gezinsleden?	113	2,61 (0,6)	63%
GRM3: Is de GM succesvol in het veranderen van de focus naar 'iets tussen de mensen'?	113	2,56 (0,5)	57%
GRM4: Gebruikt de GM 'change focus' technieken zoals: relationele bekrachtiging (SBRS), kracht benoemen (SBS), onderbreken en/of afleiden, aanwijzen en relationele patronen uitvragen?	113	2,52 (0,6)	53%
GRM5: Gebruikt de GM 'change meaning' technieken zoals: reframes, thema hints en thema's?	113	2,13 (0,5)	20%
GRM6: Reageert de GM liever vanuit de relationele dan vanuit de diagnostische labeling over de familie?	113	2,79 (0,5)	79%
GRM7: Creëert de GM hoop door zich te focussen op <i>hoe</i> alle gezinsleden kunnen samenwerken om de begeleiding succesvol af te ronden?	113	2,69 (0,5)	68%
GRM8: Indien mogelijk, zorgt de GM ervoor dat de gezinsleden aanwezig zijn bij de gesprekken?	113	2,77 (0,5)	77%
GRM9: Stelt de GM een plan van aanpak op dat matcht bij de familie?	113	2,81 (0,5)	81%
FASE 2			
GRM10: Implementeert de GM een gezinsgericht plan van aanpak?	112	2,78 (0,5)	75%
GRM11: Zorgt de GM ervoor dat de familie betrokken blijft gedurende de ondersteunings- en monitoringsfase?	112	2,79 (0,5)	79%
GRM12: Zorgt de GM ervoor dat barrières worden opgeheven zodat de interventies voortgang hebben?	112	2,78 (0,5)	77%
GRM13: Ondersteunt de GM de geleerde vaardigheden van het gezin/gezinslid op een familie-gefocuste manier?	112	2,44 (0,6)	46%
GRM14: Volgt de GM de interventies waar het gezin bij betrokken is?	112	3,02 (0,4)	91%
FASE 3			
GRM15: Richt de GM zich op een terugvalpreventieplan om de veranderingen te behouden?	106	2,39 (0,7)	47%
GRM16: Generaliseert de GM de gemaakte veranderingen van het gezin naar nieuwe situaties?	105	2,24 (0,6)	32%
GRM17: Zet de GM het netwerk rondom het gezin in, zodat deze mogelijk ondersteuning kan bieden bij de reeds gemaakte veranderingen binnen het gezin?	106	2,50 (0,6)	57%
GRM18: Zet de GM middelen in voor de jongere, waarbij het gezin het ook kan volhouden?	107	2,59 (0,7)	66%

FFPS ALGEMENE VAARDIGHEDEN			
GRM19: Levert de GM de drie FFP-fases in de juiste volgorde?	113	2,67 (0,6)	64%
GRM20: Is de GM flexibel in het verlenen van diensten, op een manier die past binnen het schema van het gezin?	113	3,12 (0,4)	96%
GRM21: Gebruikt de GM de FFP-modelprincipes als de primaire bron om tot een beslissing te komen?	113	2,35 (0,6)	40%
GRM22: Begrijpt de GM de relationele functies?	113	2,79 (0,5)	74%
GRM23: Past de GM de relationele functies effectief toe?	113	2,26 (0,6)	31%
GRM24: Communiceert de GM over het kind/de jeugdige vanuit een relationeel/familie gefocuste manier gedurende de 3 fases?	113	2,60 (0,5)	60%
GRM25: Behoudt de GM een balanced alliance met alle gezinsleden gedurende alle fases?	113	2,53 (0,6)	54%
GRM26: Is de GM vasthoudend in het werken met het gezin?	113	3,00 (0,6)	87%
GRM27: Doet de GM iets met de suggesties en de feedback?	113	3,04 (0,5)	89%
GRM28a: Is de GM gedurende de (gezins/supervisie) gesprekken consequent niet veroordelend?	113	2,91 (0,5)	84%
GRM28b: Is de GM gedurende de gesprekken consequent niet beschuldigend?	112	2,92 (0,5)	85%
GRM29a: Humor	98	3,01 (0,4)	94%
GRM29b: Acceptatie	113	2,97 (0,3)	95%
GRM29c: Gevoeligheid	113	3,01 (0,3)	96%
GRM29d: Warmte	112	3,02 (0,3)	97%
OVERALL TOEPASSING			
GRM30: Past de GM in de algehele praktijk consequent het FFP-model toe?	98	2,32 (0,5)	36%
Fase 1 (1 t/m 9)	113	2,62 (0,4)	-
Fase 2 (10 t/m 14)	113	2,73 (0,4)	-
Fase 3 (15 t/m 18)	113	2,28 (0,8)	-

Tabel III.2 Scores eerste afname GRM t.o.v. scores tweede afname GRM

	time	N	M	SD	%>3
GRM1: Hoe goed is de GM in staat om de beschuldigingen en negativiteit te verminderen?	1	113	2,65	,611	68%
	2	43	2,70	,558	65%
GRM2: Creëert de GM een balanced alliance met al de gezinsleden?	1	113	2,55	,582	58%
	2	43	2,70	,513	72%
GRM3: Is de GM succesvol in het veranderen van de focus naar 'iets tussen de mensen'?	1	113	2,50	,569	52%
	2	43	2,60	,495	61%
GRM4: Gebruikt de GM 'change focus' technieken zoals: relationele bekrachtiging (SBRs), kracht benoemen (SBS), onderbreken en/of afleiden, aanwijzen en relationele patronen uitvragen?	1	113	2,42	,563	43%
	2	43	2,58	,499	58%
GRM5: Gebruikt de GM 'change meaning' technieken zoals: reframes, thema hints en thema's?	1	113	2,01	,526	14%
	2	43	2,26	,492	28%
GRM6: Reageert de GM liever vanuit de relationele dan vanuit de diagnostische labeling over de familie?	1	113	2,69	,568	71%
	2	43	2,77	,571	79%
GRM7: Creëert de GM hoop door zich te focussen op hoe alle gezinsleden kunnen samenwerken om de begeleiding succesvol af te ronden?	1	113	2,70	,498	68%
	2	43	2,72	,504	74%
GRM8: Indien mogelijk, zorgt de GM ervoor dat de gezinsleden aanwezig zijn bij de gesprekken?	1	113	2,77	,518	78%
	2	43	2,86	,560	81%
GRM9: Stelt de GM een plan van aanpak op dat matcht bij de familie?	1	113	2,79	,542	78%
	2	43	2,81	,394	81%
GRM10: Implementeert de GM een gezinsgericht plan van aanpak?	1	113	2,62	,631	70%
	2	43	2,91	,526	81%
GRM11: Zorgt de GM ervoor dat de familie betrokken blijft gedurende de ondersteunings- en monitoringsfase?	1	113	2,68	,631	73%
	2	43	2,79	,514	79%
GRM12: Zorgt de GM ervoor dat barrières worden opgeheven zodat de interventies voortgang hebben?	1	113	2,68	,645	72%
	2	43	2,72	,549	72%
GRM13: Ondersteunt de GM de geleerde vaardigheden van het gezin/gezinslid op een familie-gefocuste manier?	1	113	2,27	,658	38%
	2	43	2,49	,592	54%
GRM14: Volgt de GM de interventies waar het gezin bij betrokken is?	1	113	2,88	,579	88%
	2	43	3,05	,532	88%
GRM15: Richt de GM zich op een terugvalpreventieplan om de veranderingen te behouden?	1	113	2,02	,886	35%
	2	43	2,30	,860	49%
GRM16: Generaliseert de GM de gemaakte veranderingen van het gezin naar nieuwe situaties?	1	113	1,86	,811	20%
	2	43	2,12	,793	34%
GRM17: Zet de GM het netwerk rondom het gezin in, zodat deze mogelijk ondersteuning kan bieden bij de reeds gemaakte veranderingen binnen het gezin?	1	113	2,16	,902	44%
	2	43	2,47	,855	63%
GRM18: Zet de GM middelen in voor de jongere, waarbij het gezin het ook kan volhouden?	1	113	2,26	,971	56%
	2	43	2,51	,798	68%
GRM19: Levert de GM de drie FFP-fases in de juiste volgorde?	1	113	2,62	,645	62%
	2	43	2,77	,527	72%
GRM20: Is de GM flexibel in het verlenen van diensten, op een manier die past binnen het schema van het gezin?	1	113	3,10	,442	95%
	2	43	3,09	,426	95%
GRM21: Gebruikt de GM de FFP-modelprincipes als de primaire bron om tot een beslissing te komen?	1	113	2,25	,605	32%
	2	43	2,49	,631	51%
GRM22: Begrijpt de GM de relationele functies?	1	113	2,69	,599	67%
	2	43	2,72	,549	68%
GRM23: Past de GM de relationele functies effectief toe?	1	113	2,14	,580	22%
	2	43	2,16	,688	31%
	1	113	2,51	,553	52%

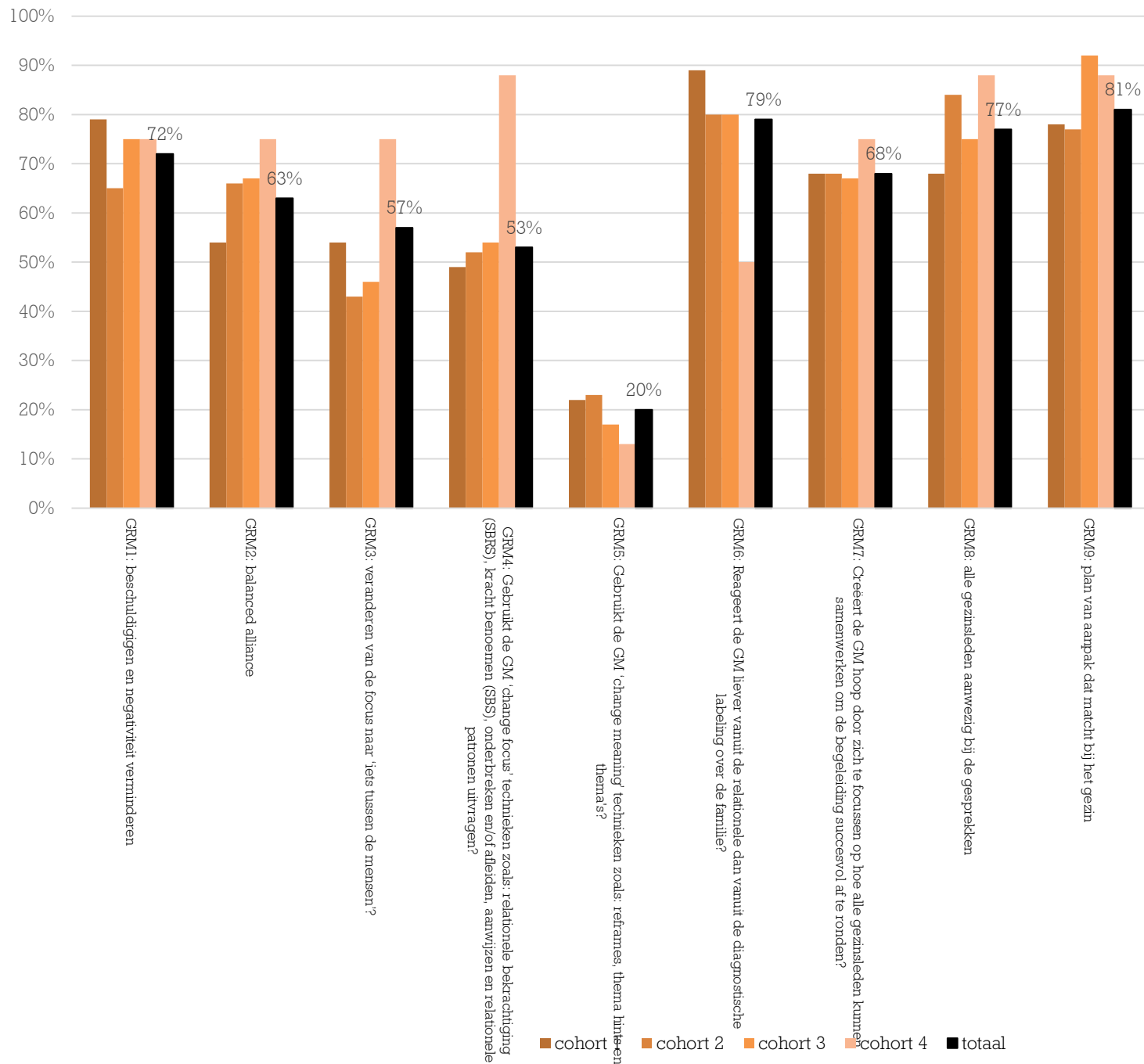

GRM24: Communiceert de GM over het kind/de jeugdige vanuit een relationeel/familie gefocuste manier gedurende de 3 fases?	2	43	2,63	,691	69%
GRM25: Behoudt de GM een balanced alliance met alle gezinsleden gedurende alle fases?	1	113	2,54	,552	53%
	2	43	2,56	,666	60%
GRM26: Is de GM vasthoudend in het werken met het gezin?	1	113	2,96	,516	89%
	2	43	2,95	,532	84%
GRM27: Doet de GM iets met de suggesties en de feedback?	1	113	2,99	,491	88%
	2	43	3,12	,498	93%
GRM28a: Is de GM gedurende de (gezins/supervisie) gesprekken consequent niet veroordelend?	1	113	2,82	,538	76%
	2	43	2,84	,433	81%
GRM28b: Is de GM gedurende de gesprekken consequent niet beschuldigend?	1	113	2,83	,565	81%
	2	43	2,95	,375	91%
GRM29a: Humor	1	86	2,97	,358	92%
	2	40	3,03	,577	100%
GRM29b: Acceptatie	1	113	2,96	,310	93%
	2	43	2,98	,152	98%
GRM29c: Gevoeligheid	1	113	3,00	,354	94%
	2	43	3,02	,152	100%
GRM29d: Warmte	1	113	2,97	,432	94%
	2	43	3,00	,000	100%
GRM30: Past de GM in de algehele praktijk consequent het FFP-model toe?	1	113	1,70	1,068	27%
	2	43	2,14	,861	39%

*sign. <0,05; **sign.<0,0; ***sign.<0,001.

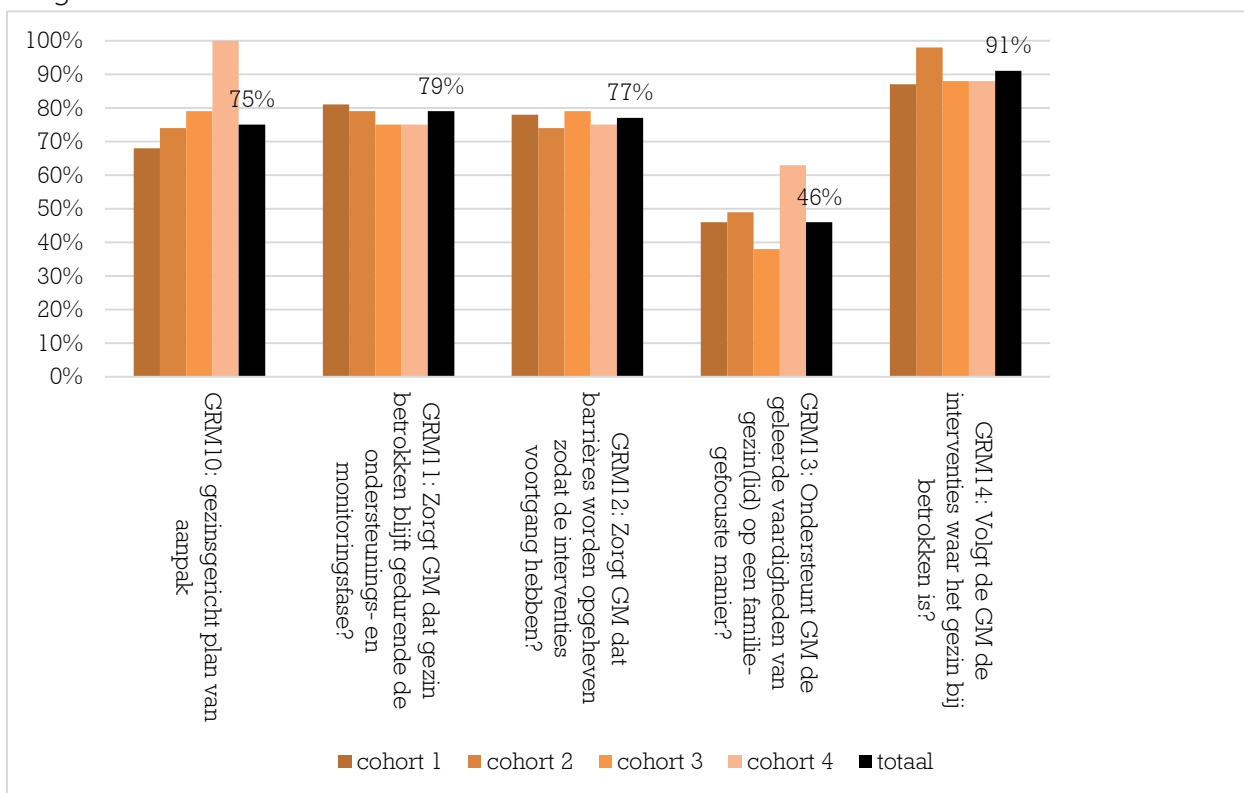
Bijlage IV: Gezinsmanagers die goed of hoger scoren op GRM per fase GRM vragen FFPS Fase 1

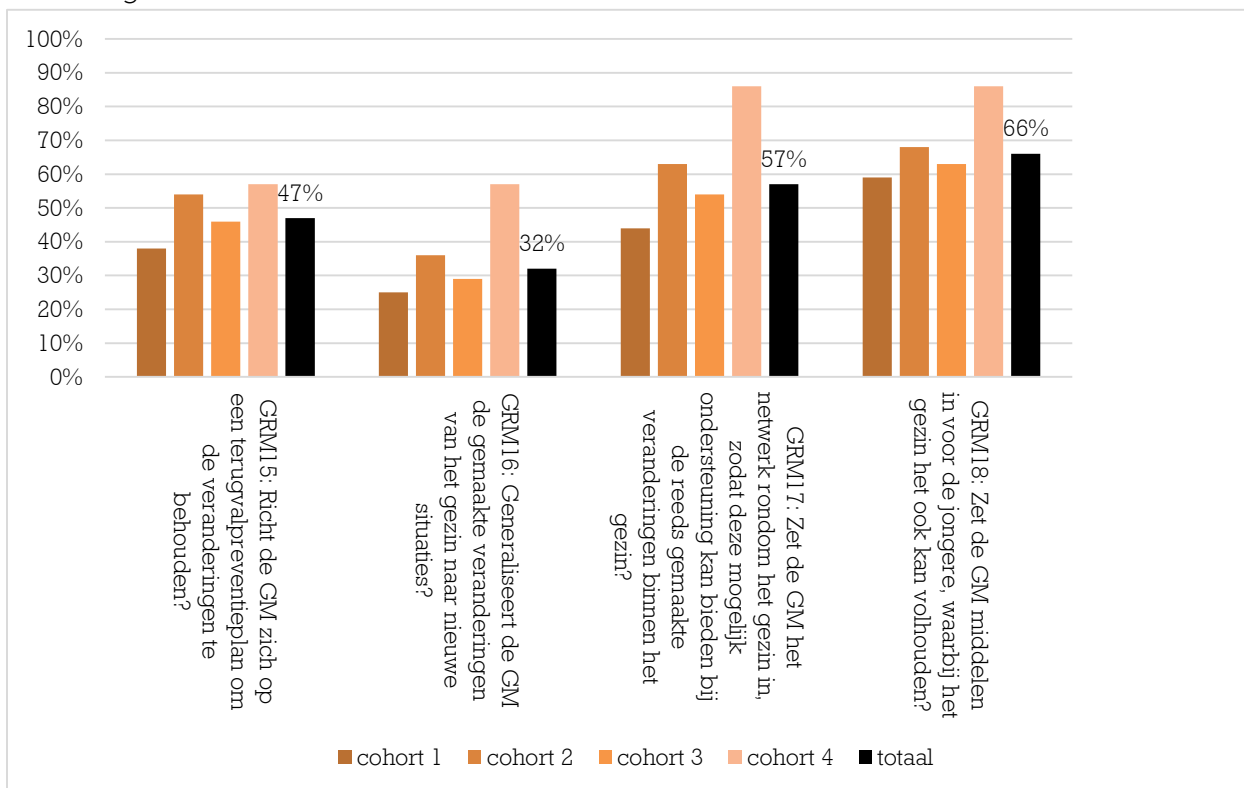

Vragen GRM FFPS Fase 2

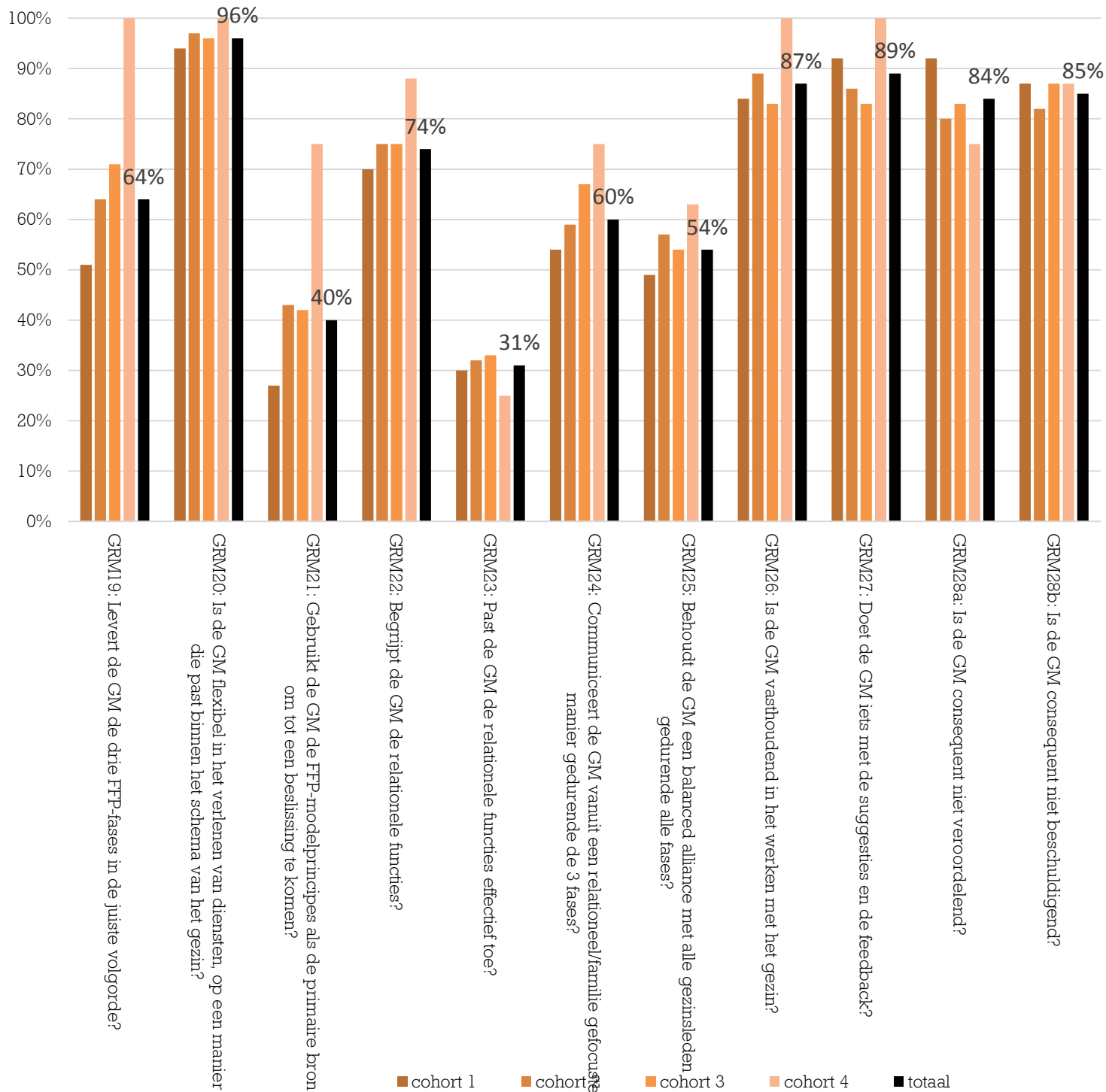

GRM vragen FFPS Fase 3

GRM schaal 'FFPS vaardigheden'

Bijlage V: Begrippenlijst

Adherence score	Score van 0 tot en met 3 om de mate van programmatrouw aan te geven
BIC	Brief Implementation Checklist
BJAA	Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam
Centrale Lijn (CL)	(haalbaar) einddoel Instrument om de voortgang op het behalen van dit einddoel inzichtelijk te maken met een cijfer van 0 tot 10.
EK-c	Eigen Kracht-conferentie
FFPS	Functional Family Parole Services
GGW	Generiek Gezinsgericht Werken
GRM	Global Rating Measure
HvA	Hogeschool van Amsterdam
JB	Jeugdbescherming
JBRA	Jeugdbescherming regio Amsterdam
JHV	Jeugdhulpverlening
JR	Jeugdreclassering
Lirik	Licht Instrument Risicotaxatie inzake Kindveiligheid
OTS	Ondertoezichtstelling
UVO	Uitvoerdersoverleg
Veiligheidslijn (VL)	Instrument om de voortgang op de veiligheid inzichtelijk te maken met een cijfer van 0 tot 10.